

Jan Kefer

SYNTETICKÁ MAGIE

ÚVOD

Definice magického
Magie, její podstata a problémy

(vydalo nakladatelství Trigon v Praze 1991, vydání druhé)

§ 1. Filosofie kultury.

Na cestách, kterými kráčet člověk od chvíle, kdy si uvědomil svoje bytí, slunce poznávacích schopností mu vrhalo vstříc nádherné obrazy divů a příčin.

A život, naplněný zázraky kroužícími kolem něho, vedl ho k využití příčin všech dějů, ať již duchovních, přírodních, hospodářských nebo sociálních a tak vytvořil nový zázrak ozařující v nesčetných změnách dějiny země, zázrak, který nazýváme kulturou.

Kultura, jako souhrn vědy, umění a náboženství, vedla národy všech věků k jednomu společnému cíli, k povznesení a přiblížení člověka k metafysickému ideálu, k duši přírody.

Tento vznešený cíl lidského bytí byl hledán nesčíslnými cestami. První poutník za slávou života vykročil již v oné době, kdy první lidská noha spočinula na tomto světě, kdy první ruka, zaslíbená již královskému žezlu, svírala ještě neumělý kyj. Již tehdy se zraky poutníka obracely k nebesům, k oné věčnosti, již věčně dobývati jest jeho úkolem...

Zda tušil poutník, když jeho oči kalily slzy a hrud' se svírala bolestí, které mu jeho cesta přinášela, že tehdy jest svému ideálu nejbliže?

Klesaje pod křížem bolesti a pije vodu svých hořkých slz, korunoval se poutník diadémem králů a uloupil nebesům dny bez konce, byť i život unikal z jeho sevřených rtů.

Pozorovací, chápající a vytvářející činnost člověka nerostla geometrickou řadou. Nové poznatky zatlačovaly starší z jeho vědomí. Pozorovatel stál na obvodu kola, které se zvolna otáčelo v prodlevách prostoru a času, Každá doba umožňovala člověku pohled pouze na jeden úsek, pouze na jednu výseč onoho obzoru zaujímajícího v sobě plnost vesmíru. Každá doba má podstatně svůj obzor poznání, svoji vlastní moudrost a bohovědu. Staré neodumírá přežitím, nýbrž zájmem člověka jiné doby zaostřeným na jiné otázky.

Ve vývoji světových dějů, neosobně poznávaném, lze chápati pokrok pouze z osobního hlediska jednotlivé doby.

Následnost dějin možno přirovnati k proudu, jenž stále a stále unáší vpřed nové a nové přívaly dějů. Avšak v hlubinách proudu, na samém dně, je tišina, která pohlcuje vždy nové atomy po sobě následujících přívalů. Udržuje je v sobě, váže je klidem a zabraňuje, aby je proud odehnal s ostatními atomy do moře věčnosti. Každá vlna platí svoji daň těmto hlubinám.

Hlubiny vod udržují věrné zrcadlo všeho, co ve vyšších polohách proběhlo proudem.

Obdobně se děje i v proudu lidských osudů.

Hluboko pod přívaly dnů, pod bouřemi politických a třídních bojů, budujících a ničících kultury, je skryta hlubina, ve které je obsaženo ve stavu drobnohledné analogie vše, co prošlo mozkem lidstva. V těchto hlubinách se váží k sobě atomy a odlesky dějů obsahujících podstatu života celého lidstva.

Každá kultura dle přírodního zákona tlaku a protitlaku bojuje o své místo na slunci. Nový směr vždy vítězí a jakmile se zmocnil vlády nad dušemi, odstraňuje, nebo alespoň pozměňuje zbytky svých předchůdců. Pohlížíme-li však synteticky na vítěznou i poraženou kulturu, poznáváme, že obě se lišily od sebe pouze hlediskem. Na povrchu společenských dějů zápasí tedy pouhá hlediska zapominající na jádro, které je stejné ve všem, neboť vykvetlo pod tímže sluncem a přijalo do sebe paprsky pouze jediného světelného zdroje.

Snem člověka toužícího poznati více než duhový povrch času, snem tím palčivějším tomu, kdo nevidí ještě přístavu naplnění, jest touha po syntéze.

Syntéza dění tkví však v hlubinách.

§ 2. Touha po syntéze.

„Žijeme uprostřed přírody a přece jsme jí cizí. Ona neustále mluví k nám, avšak nikdy nám neprozradí svého tajemství. Neustále na ni působíme a přece se vždy vymyká naší moci. Zdá se, že směřuje výhradně k vytvoření individuality a přece nijak nešetří jednotlivce. Stále buduje a stále ničí, stále myslila a dosud myslí, avšak nikoliv jako člověk, nýbrž jako příroda. Jest hotova, přece však nikdy není dokončena. Skrývá se pod tisíci jmény a přece jest vždy tatáž.“ (Goethe.)

Pod povrchem plynulých dějů svých dní a nocí, tušíme nezměnitelnou skutečnost, pod příkrovem událostí svých životů a svých smrtí tušíme nezměnitelnou pravdu. Vnímáme svět a věříme, že mu rozumíme, avšak naše životní zkušenost se podobá víře divocha v jeho fetiš. Tato víra nás však zklamává ve chvílích, kdy se toho nejméně nadějeme. Bojíme se však vniknouti pochybností do sítí, které jsme upředli svému názoru.

Jest jisto, že daleké obzory hvězd, řád a pravidelnost jejich oběhů, jsou projevem jediné skutečnosti, jejíž projevem jest i život se svým zrozením, květem a smrtí.

Jaká jest tato skutečnost?

Jsou jevy přírody a života projevem rozumových zákonů, jsou záměrným vývojem a pokrokem, aneb jsou jen následnostmi nahodilých, slepých sil, do jejichž chvění svojí usuzovací schopností vkládáme sebe a svůj smysl pro zákon a řád?

Lidský duch ve svých nejistotách se utíká k dvojí odpovědi, jež nemůže býti řešením, nýbrž pouze tušením, což však nebrání, aby jejich spor nebyl urputný.

Veškerá příroda oživená i neoživená jest projevem veliké, nadpomyslné Inteligence, nepochopitelné rozumu, která však se nám zjevuje ze svých projevů, Inteligence nekonečné, ke které se člověk může utéci v plášti víry a dětské odevzdanosti. A tomuto názoru zní jako doprovod krásné a utěšující věštby náboženských svatých: Vesmíry se promění v luhy, na kterých rostou květy bytí pod paprsky boží lásky, smrt jest pouze přechodem do bytí jasnějšího a dokonalejšího, vše jest podřízeno harmonii a trvá také jediné jí.

Veškerá příroda jest pouhým souhrnem sil a mimo tyto síly, kterým z lidského hlediska říkáme zákony, neexistují bytosti duchové, tím méně

jakýkoli bůh; člověk jest pouhým silovým nábojem, jenž se rve o prodloužení existence zauzlin svých nervů, které mu umožňují chápat sebe i bytí mimo něho. Život jest již smrtí, jest nesen neustálými protiklady, jeho duše jest pouze slepá vášeň a touha po uspokojení tělesných pudů, světová dění jsou bojem slepých sil. Osmělí-li se člověk pohlédnouti k nebesům, tu pocítí jen mrazivý dech mrtvých prostorů, aneb výheň sluncí ničících světy a jejich civilisace.

Spor těchto názorů doléhá na člověka takovou silou a plní jeho duši takovým zmatkem, že nedoufá již v pravdu, touží již jen po jistotě, která by umrtvila jeho metafysické vidiny. A rozhodne-li se již pro některý názor, přimkne se k němu celým svým bytím, fanaticky potlačuje ohlas druhého, který se plíží do jeho duše jako stín. Člověk se ohluší pocitem jakési jistoty, avšak pravda a skutečnost jest mu vzdálenější, než kdy jindy byla a všechny jevy světa existují dále samy o sobě, svým vlastním řádem, ať již nad nimi budujeme nadstavbu utěšující víry, či bezmocného zoufalství.

Těchto důsledků jest si každý člověk vědom, i když nikoliv zjevně, tedy aspoň v podvědomí své duše.

Věda tuto otázku odstranila z okruhu svého badání. Domnívá se, že problém rozřešila, když ho popřela.

„Víme, že něco jest, ale nevíme proč to jest.“

„Víme, že člověk existuje, víme jak existuje, ale nevíme proč.“

Takové jest poslední slovo vědy a její filosofie.

Jest možné, že existují lidé tak povrchní, že jim toto řešení dostačuje. Avšak jsou i lidé, které plní nadšením „*hvězdné nebe nad námi a mravní zákon v nás*“, skutečnost, před kterou se dovedl pokořiti i chladný, filosofický mozek Kantův a kteří dovedou užití usuzovací schopnosti mozku, logiky, která také existuje. Těmto jedincům tane na hranicích názorů sen o skutečnosti, která není zakryta jevy a jejich mnohoznačnými výklady, sen o skutečnosti, kterou lze pochopiti a tímto pochopením se jí i zmocniti.

Ať tento sen jest nazýván jakkoliv, již pouhou touhou tohoto snu ocitá se člověk před stopou nejaristokratičtějšího projevu lidského ducha, který není vědou, ani uměním a dokonce již nikoliv náboženstvím, který jest pokusem a snad i pochopením naprosté skutečnosti.

Tímto projevem jest kodifikována touha po syntéze, železná logika analogie, kterou se dle příkladu starých mudrců nebojíme nazvati magií.

§ 3. Hermetismus jako pokus o syntézu.

Z touhy po syntéze, která proniká z každého srdce, jemuž nepostačuje současná civilisace a kultura, vzniká v podvědomí převládajícího směru filosofický směr, který se pokouší překlenouti propast mezi jednotlivými jevy a jednotným světovým názorem. Tento směr nemohl zůstatí záležitostí soukromou, nýbrž organizuje se jako samostatná nauka, jež se snaží vyplniti mezery mezi jevy vědecky prokázanými a zkoumanými, zavedením doplňujících hypotéz, které pracují s jevy, vlivy a silami, které vědou nejsou dosud uznané, jichž příčiny jsou lidským smyslům posud skryty. Jsou to většinou pochody života v přírodě a v lidské duši. Zkoumání takovýchto

skrytých sil po stránce teoretické nazýváme okultismem. Pokud člověk chce záměrně pracovat s těmito silami a jimi působit prakticky, dává vznik magii. Oba tyto obory budující syntézu opírají se o výsledky zkoumání vědeckého, avšak tam, kde principy jeho nestačí, zavádějí nové. Mluvíme-li tedy o jevech okulturních, to jest skrytých, dosud všeobecně a oficiálně neznámých a neuznávaných, mluvíme o teoretické části věd hermetických. Využití těchto jevů, shrnutých v nauku teoretickou, zvanou okultismus, na poli praktickém nazýváme magií. Syntézu okultismu a magie, to jest teorie a praxe, nazýváme pak hermetismem.

Dělí se nám tedy hermetismus zahrnující okulturní teorii i praxi, jehož jméno jest odvozeno od Herma, egyptského boha měsíce Thota, legendárního tvůrce prvního pokusu o nábožensko-filosofickou syntézu tak zvané „Smaragdové desky“, na dvě hlavní části:

- a) Okultismus, čili nauku o tajném, skrytém, neznámém, jež obsahuje hypotézy, názory a dogma hermetismu, získané metodou analýzy, analogie a syntézy.
- b) Magii, jež jest praktickou částí hermetického systému.

Poněvadž veškerý hermetismus zasahuje do nejzazších sfér lidské chápavosti, jest toto jeho základní rozdělení důležitým základem, jenž usnadňuje přehled v nekonečné spleti tézí, alegorií, obrazů, teorií a praktik, které v sobě zahrnuje. Věda, která se omezuje na zkoumání jevů, více nebo méně smyslových, úměrných chápavosti své doby, nepotřebuje analogickou metodu, která jest význačná pro hermetismus a kterou i ona sama používá, zvláště zdůrazňovati.

Veškerá konstrukce hermetických věd vychází ze dvou základních zákonů obsažených již v proslulé Smaragdové desce Hermově:

1. Zákona analogie a
2. Zákona syntézy.

Zákonem syntézy slučuje hermetik jednotlivé jevy, účinky a projevovala sobě příbuzná v pojmový celek, aby došel k příčinné síle jedné úrovně. Dle zákona o analogiích dedukuje pak na analogický projev v úrovni druhé, ať již příčinné nebo výsledné.

Na rozdíl od vědeckých metod naší doby, které vycházejí z analýzy, kdežto syntéza a analogie slouží pouze jakožto vedlejší metody kontrolní, pokládá hermetismus poslední dvě za základní a analýzou pouze ověřuje svoji práci.

§ 4. Přehled hermetismu.

Hermetické nauky zabývají se skrytými příčinami věcí a viditelných jevů, které zapříčiňují činnost zevnějších přírodních zákonů, které se snaží věda definovati a využít. Možno je dělit, jak již výše bylo řečeno, na nauky teoretické a praktické.

Do teoretické oblasti hermetismu patří okulturní filosofie, dále teoreticko-filosofická část astrologie, alchymie a hermetického lékařství.

Druhou oblastí hermetismu jest ona část, ve které filosoficko-okulturní poznatky jsou pokusně aplikovány na praxi. Tato praxe se děje za účelem potvrzení filosofických názorů hermetických, nebo za účelem působení na

přírodu samotnou a usměrňování jejich projevů v úrovni hmotné, aneb k předvídání určitých událostí, jež jsou podmíněny během předem známých přírodních pochodů. Podle oboru možno rozdělit tuto druhou praktickou část hermetismu, kterou jsme synteticky nazvali magií, na magii vlastní, astrologii a vědy divinační, alchymii a hermetické lékařství.

A. Magie a její teurgická část je v principu působením na přírodu na podkladě zákona o analogii a sice s hlediska operátérova způsobem aktivním nebo pasivním. Aktivní způsob působení jest též nazýván mnohdy teurgií, kteréžto slovo značilo ve starověku vyvolávání duchů, larev, andělů, démonů a bohů. V principu neběží o nic jiného, než o usměrnění určitých astrálních jevů podle vůle operátérovy cestou aktivní, aby působily ať již na úrovni hmotné, či na mentální úrovni nějakého individua. K tomuto aktivnímu teurgicko-magickému působení používá praktický hermetismus různých prostředků, ať již síly určitých jmen, jež jsou uznávány a uctívány dlouhou dobu mnoha jedinci, nabývají podle okultních zásad určité moci a síly v astrální pláni (magie slova, písma, barvy a tónu), nebo využitím tak zvaných zpětných odrazů. Podle hermetické filosofie zrcadlí se na astrální pláni, aneb v astrálním světle, jež bytuje souběžně s přírodou viditelnou, některé fyzické úkony a jsouce působením na hmotné úrovni zapříčiněny v astrální, mohou býti opět zvráceny k působení ve fyzickém světě, jež jest cílem této zpětné operace. Jednou z nejhlavnějších partií této hermetické aktivní teurgie jest na příklad magie sexuální. Druhý případ, jenž jedná o pasivním, trpném působení magickém, nazývá se mystikou. Mystik, dle hermetické filosofie, je operátérem receptivním, cíle jeho snažení jsou usměrněny k jeho vlastní individualitě. Základní větou, která zdůvodňuje nauky mystických škol, jest ona, jež učí, že Bůh, jenž je všudypřítomný a jenž jest zároveň vším, jest obsažen i v našem těle, jak fyzickém tak i duchovním a že jsme tudíž částicí tohoto Boha a v přeneseném slova smyslu bohem samým. Jak vidno, není pasivní cesta mystická ničím jiným, než obdobou zteoretisovaného a praktického náboženství, pomáhajíc si pojmem Boha, ovšem jen takovým, jaký jest lidskému mozku pochopitelným, kdežto aktivní způsob hermetické praxe spokojuje se pouze jevem rozumově zjistitelným a případně i subjektivním, platícím pouze pro určitý čas a prostor. Mystik tentýž subjektivní zážitek pokládá za zásah nadpřirozena a přisuzuje mu objektivní platnost.

B. Druhým oddílem pokusných hermetických nauk je astrologie, kterou podle účelů, jimž slouží, možno dělit na astrologii analogickou, influenční a divinační. V principu učí astrologie, že z vesmírových těles (hvězd) vyvěrají určité speciální vlivy na naši zemi, které se u rozdílných individuí a věcí projevují různými přesně definovatelnými účinky. Druhou základní větou astrologickou jest zákon o makrokosmu a mikrokosmu, jenž je v zásadě obměnou moderních teorií molekulárních, atomických, ionických a elektronických, aplikovaných na makrokosmos a mikrokosmos. Tento zákon dle Hermovy „Smaragdové desky“ učí, že pohyby planet a hvězd, to jest stálic a oběžnic, jejich dráha a jejich přitažlivé síly jsou v malém opakovány ve hmotě. Z této nauky astrologie analogické vyplývá astrologie influenční, která precisuje vlivy jednotlivých planet, jejich drah a pohybů, na

mikrokosmos, to jest člověka a hmotu na zemi. Zákony analogické astrologie jsou jedním z nejdůležitějších činitelů, s nimiž se počítá při hermetické praxi. Vycházejí z těchto dvou druhů, dospěl astrolog k nauce divinační, umožňující předvídaní určitých skutečností na zemi a na úrovni mentální, protože si mohl předem propočítati pohyby těles makrokosmických v určitém budoucím okamžiku. Znáje jejich účinky na zemi, předvídá předem určité skutečnosti. Méně dokonalé jsou již ostatní nauky divinační, mezi něž patří zejména cheiromantie, geomantie, pyromantie, hydromantie.

C. Třetí velikou částí pokusného hermetismu je alchymie. Podle hermetické filosofie jest zdůvodněna analogií nejušlechtilejšího druhu hmoty, jako na pláni astrální je zdůvodněna existence Boha. Tuto hmotu, alchymisty zvanou pralátkou, možno vyrobiti zušlechtěním a upravováním různých normálních přírodních látek za spolupůsobení příčin skrytých, astrálních. Zatím co se magie obrací v první řadě k člověku, platí hlavní zájem alchymie neorganické hmotě, kterou chce uvést do původního stavu prahmoty, která jest schopna zroditi kov nebo látku, kterou si alchymista žádá.

D. Čtvrtým oddílem praktického hermetismu je hermetické lékařství, které, na rozdíl od lékařství moderního, pracuje se všemi činiteli vymezenými zákony okultními a užívá jich při léčení současně s normálními prostředky, kterými pracuje lékařství moderní. Hermetické lékařství již při diagnose zkoumá astrologické vlivy působící dobře nebo neblaze na nemocného, definuje jeho povahu podle zásad hermetických pouček a volí léky, jež vedle své normální chemické působnosti jsou ještě v soulase se zákony hermetickými. Hermetický lékař neváhá užiti k léčení analogických prostředků, jež daly vznik tak zvané mumiální léčbě, ba ani magie a teurgie není opomíjena.

Mimo zmíněné obory patří do hermetismu ještě mnoho jiných, které vznikají kombinací několika oborů vyjmenovaných, aneb přímým zásahem hermetických nauk do jiných odvětví lidských činností. Tak může hermetismus zasahovati do bohosloví, astronomie, chemie, biologie, psychologie, umění a podobně. Kombinací hermetismu a jiného oboru nauk, věd a umění vznikají nové nauky syntetické, jež dávají podnět k novému směru badání, jenž pokud je posuzován rozumově a v duchu přísné vědecké práce, přináší velmi mnoho kladného, co jest schopno obohatiti filosofický názor na světové dění.

§ 5. Okultismus.

Snahy o syntézu nemohly zůstatí neurčitou touhou a mosaikovitým poznáním. Pořádající princip lidského rozumu zasáhl i na tomto poli a tak teoretické snahy o syntézu tvoří poněnáhu soustavu, která vědomě navazuje na tradici. Snaha vytvořiti most mezi „já“ a „nejá“ žije v každé době a jest jen zcela logické, že okultismus doby jedné navazuje na snahy doby minulé. Výměry okultismu, jako soustavy nauk „skrytého“ nebo „tajeného“, procházely, jako vše, rozmanitými aspekty lidské inteligence. V moderních

snahách o definici jeví se ve třech aspektech: s hlediska citově-mystického, suverénně-intelektuálního a objektivního.

Příkladem prvního aspektu jest definice antroposofa Liebstoockla:

„Tajnými vědami rozumí se obecně ono poznání světa, země a lidí, které se děje „tajným“ způsobem, ale i takové, které až do určité doby jest vědomě jako tajné udržováno. „Tajemné vědy“ (okultismus) jsou pouze jednotlivé větve souborného tajemného vědění a neobsahují pouze teorie, ale i použití náhledů obvykle skrytých. Tajemství všech tajemství záleží v jádru já, člověka: toto jádro je nositel vědomí a věčná součást lidské bytnosti. Toto vědomí může býti rozšířeno z nitra na svět a zde je jádro nových kultur. Mezi zrozením a smrtí jest říše možnosti, moře sil, pocitů a myšlenek.“

Příkladem druhého aspektu suverénně-intelektuálního jest charakteristika Elifáse Léviho:

„Okultní vědy dávají jediné jistotu, protože běrou za základy skutečnosti a nikoliv sny.

Tyto okultní vědy jsou tři: Kabbala, Magie a Hermetismus.

Kabbala, neboli tradiční věda Hebrejců, mohla by se nazývati matematikou lidské myšlenky. Toť algebra víry. Řeší všechny problémy duše jako rovnice, vylučujíc neznámé. Podává ideím čistotu a nezvratnou přesnost počtu; její výsledky jsou duchu neomylností (relativnou ovšem ve sféře lidských vědomostí) a hlubokým mírem srdci.

Magie, neboli věda magů, měla ve starověku představitele žáky a snad mistry Zoroastrovy. Toť poznání tajných a zvláštních zákonů přírody, které působí skryté síly, magnety, nechť přirozené, nechť umělé, jež mohou existovati i mimo říše kovové. Jedním slovem a abychom užili moderního výrazu: magie jest věda všeobecného magnetismu.

Hermetismus je věda přírody, ztajená v hieroglyfech a symbolech starého světa. Toť pátrání po principu života, spojené se snem (pro ty, kteří k tomu nedošli) o vyvršení velikého Díla, rozplozování ohně přírodního a božského, který tvoří a obrozuje bytosti skrze člověka.“

Dr. Eliáš definuje okultismus objektivně a proto také velmi přesně. Okultismus jest podle jeho názoru „*věda utajeného, souhrn poznatků skrytých buď ještě v transcendentnu, nebo těch, jež se pravidelně vymykají posudku a důkazným prostředkům materiálních věd.*“

Okultismus jest téměř vždy pokládán za nauku tradiční a také moderní okultisté vědomě navazují na odkazy starověkých civilizací. Antický okultismus dle dra Encausse byl souborem čtyř syntetických nauk:

- a) *Vědy o zrození síly* (fyziogonie) zabývající se studiem všeobecné síly v jejich životních projevech.
- b) *Vědy o zrození člověka* (androgonie), jež studovala onu jedinou sílu v lidských projevech.
- c) *Vědy o zrození vesmíru* (kosmogonie), jež byla studiem síly v jejich projevech astrálních.
- d) *Vědy o zrození boha* (theogonie), jež zaměstnávala se studiem síly v její bytnosti a v praktickém užití objevených principů.

Toto rozdělení můžeme stopovati v dílech jen velmi inteligentních autorů. Daleko populárnější rozdělení starověkého okultismu jest ono, jež stanoví za jeho složky:

1. *Alchymii*, neboli studium sil a bytostí elementárních.
2. *Magii*, čili souhrn a teoretické studium sil astrálních.
3. *Psychurgii*, neboli studium skrytých sil lidských.
4. *Theurgii*, neboli studium sil božských.

Taková byla dosavadní třídění okultismu. Poněvadž výslovně pokládáme okultismus za teoretický pokus o syntezu dění, zdá se nám třídění Lasenicovo s hlediska moderního okultismu nepřijatelnější. Dle tohoto třídění tvoří soubor okultismu následující odvětví:

1. *Okultní historie*, jednající o syntéze světů, ras, dějin písma a jazyka.
2. *Okultní uranografie*, jednající o dynamických vztazích nebeských těles a o genezi jejich emanací.
3. *Okultní filosofie*, zahrnující v sobě kabbalu, studium Svatých Písem, posvátných textů, démonologie a angelologie.
4. *Metapsychika*, zkoumající stavy ducha a duše a jejich sensibilisace, skryté jevy v poesii, umění a estetice.
5. *Metafysika*, studující skryté síly přírody, jejich lokalisace a zákony.
6. *Teoretická nauka o magii*, jednající o dogmatu a rituálu magie a o projekci myšlenky ve vůli a čin.

Jak patrně, jest okultismus velmi rozsáhlý obor lidského myšlení a zasluhuje si pozornosti již proto, že jeho analogická metoda vede myšlenku k velmi zajímavým kombinacím a někdy i k samé genialitě. Objektivnímu pohledu na okultismus vadí ovšem předsudek zaměřující okultismus s lidovým spiritismem a s primitivními pozůstatky animického názoru světového. Nutno doznati, že tento skeptický náhled na snahy okultismu vyvolali z větší části jeho přívrženci svojí nekritičností a fantastikou, prostou jakékoliv logiky. Ve většině případů okultních prací, pokud jsou publikovány obyčejně s příchutí sensace, platí známá slova Dessoirova, že tam, kde se okultismus chlubí rozřešením, staví psychologii (a vědám vůbec) pouze otázku. Avšak i kdyby okultismus nečinil nic jiného, než předkládal vědám k řešení problémy, jest jeho existence oprávněna a pro kulturní vývoj lidstva nutna.

Zůstává tedy okultismus moderní vědě „tajnou vědou“, naukou o skrytém neznámém, nepřístupném obyčejné zkušenosti, pochybnou vědou o domnělých tajemných silách a jevech v přírodě a lidském duchu, jež chce cestou pokusnou vypátrati „nadpřirozené“, při čemž se nekriticky spojuje s mystikou, theosofií a spiritismem. S kriticky chápanou filosofií nemá ničeho společného, neboť k nekritickému přívrženectví a přeceňování jeho vědeckého významu kloní se lidé, jichž myšlení se ještě pohybuje v rámci mytologie. Takto charakterisuje okultismus Eisler, a nutno přiznati, že vystihuje velmi dobře názor většiny veřejnosti.

Hlavním důvodem, proč věda odmítá okultismus, jest domnělá „nemožnost“ jeho pouček. Avšak možnost od nemožnosti, jev přirozený od zázraku a fakt od utopie dělí člověk dle svého chápání omezeného věky nabytou zkušeností. Sv. Augustin však již praví, že „zázrak není v odporu s přírodou, nýbrž s tím, co jest nám o přírodě známo“ a předpokládáme-li další rozvoj lidského myšlení a uznává-li věda samozřejmou možnost dalších objevů na poli své práce, uznává logicky i existenci věcí, zákonů a jevů, které jsou až dosud mimo dosah jejího chápání, obrazně řečeno, ve sféře, do níž se

jí nepodařilo dosud vniknouti. A tato sféra, tyto neznámé zákony, příčiny a jevy, které mohou býti poznány a využity lidským duchem, nazývá hermetismus a okultismus skrytými příčinami a jejich využití magií. Logický důsledek shora řečeného pak jest, že zmíněné skryté příčiny a jevy, patřící do oblasti okultismu a magie, věda uznává, ať se již oficiálně jejich názvu brání a dává těmto svým dosud neprobádaným sférám jméno jakékoliv. Až do nedávna hypnotismus, známý již před pěti tisíci lety v chrámech egyptských, byl podle vědeckého názoru pověrou, pomykání spiritistických stolků podvodem a alchymická teorie o jednotnosti hmoty absurdním blouzněním. Dnes se však stávají všechny tyto věci módou, uznanými fakty, jako mnoho a mnoho poznatků jiných, které byly již známy od pradávna a které po vědecké verifikaci jsou dnes nazvány „novými objevy“.

Jest přirozeno, že jako všechny obory lidské práce a lidského vědomí, ani okultismus nevyhnul se šarlatanismu. Nemá ho však více, než moderní věda, ale jest na něj více poukazováno proto, že okultismus se přiči materiálním tendencím dneška a tudíž by se mohl státi konkurenčně závažným. Proto šarlatanismus na poli okultismu je více znám než v jiném oboru, a dokonce povstala i snaha celý okultismus a celou magii se šarlatanismem ztotožňovati.

Řekli jsme, že věda již svou existencí potvrzuje okultismus. Okultní znamená skrytý, tedy okultní jevy jsou skryté jevy, všeobecně neznámé; kdyby nebylo skrytých, to jest „okultních“ jevů, byl by obrovský aparát vědy zvědné zcela zbytečným, věda dospěla by svého vrchole a člověk stal by se bohočlověkem. Pokud budou jevy skryté, potud i věda bude míti svou oprávněnost. Jinými slovy tato věta značí, že okultismus podmiňuje existenci vědy, jsa od ní svou podstatou zcela nezávislým, neboť jest jakousi předzvěstí, alespoň v dnešní době.

Hypnoterapické, psychoanalytické, chemické a jiné laboratoře dneška stávají se s hlediska hermetického částečnou, nikoliv však úplnou obměnou škol a pracoven chrámových. Nejsou však jejich pokračováním, poněvadž vývoj chrámových škol antických se na úsvitu veřejné vědy, jejíž dědičkou je věda dnešní, zastavil a započal znova od začátku, vycházeje z okruhu světského a řídí se devisou popularisace vědě neznámých objevů a zákonů, jichž znalost až do této doby byla vyhrazena intelektuální aristokracii několika jednotlivců-zasvěcenců.

Od této doby datuje se vznik známého rozporu vědy a náboženství a vědy a okultismu, jenž jest analogický převratům sociálním, kde jedním činitelem je dav a druhým aristokracie. Uvažujeme-li věcně a bez předsudků, nemůžeme přeceňovati ani nedoceňovati směr prvý, ani druhý.

Zákony a jevy starému okultismu a magii již tisíce let známé, jsou dnešní vědou znova objevovány aneb ještě na své objevení čekají.

Avšak rozdíl myšlenkového a etického cítění a tužeb syntetického hermetika a analytického vědce nové doby podmiňuje uplatnění poznatků na poli zcela rozdílném: okultismus cílí k filosofickým a duchovním metám, kdežto věda moderní doby podlehla směru zcela materialistickému

a vybíjí svoji činnost převážně na poli techniky. Druhý směr nutno prohlásiti za bezesporně vítězíci v dnešní době, byť tomu bylo jistě jen přechodně.

Rozvoj technické dokonalosti počíná již dostupovati vrcholu nebezpečné krise a nerovnováha mezi okultismem a vědou a usměrněním ducha a hmoty, aneb lépe řečeno, převaha hmotné dokonalosti, jež je na úkor dokonalosti mravní, činí z člověka nebezpečného dravce, který, jsa vyzbrojen nad pomyšlení dokonale, zapomněl na výzbroj a zušlechtění mentální. Upadá do nebezpečí, že zničí sám sebe v krvežíznivé agonii válek, vražd, pokrytectví a lži.

Proto patří okultismu a magii zítřek. Proto jest též nesmyslným, bláhovým a omezeným činem odsuzovati okultismus a magii s jejich filosofií jedině proto, že lidstvo dovedlo zdánlivě bez nich žítí několik zlomků století a že v dnešní době skutečný okultismus a skutečná magie jsou skryty více než kdy jindy nerozumnému davu. Objeví se po letech znovu jako vyrovnovávající filosofie souženého lidstva.

Avšak dnešní věda počíná již zvolna otevírati dveře proskribovanému okultismu a pohrdané magii. Činí to pod jinými jmény, avšak ať již slují tyto nové obzory xenologie, parapsychologie, parafysika či jinak, svou podstatou náležejí do oblasti nauk nesoucích jméno okultismu.

Veškerý okultismus, všechny staré nauky projdou branami vědy, neboť jsou staré jako svět sám a jisty svým trváním jako on, obnovující se od věků do věků a přizpůsobující se každým podmínkám a každému prostředí. Jsou živými naukami o životě a proto budou žítí dále, omlazující se smrtí perversního ateismu a vzpurného materialismu a zánikem slabošských chvástalů.

§ 6. Magie.

Pokus o syntézu dění po stránce praktické, druhou část hermetismu, nazvali jsme magií.

O magii bylo napsáno neobyčejně mnoho děl, kolovalo o ní tolik vzájemně si protichůdných názorů, že přesná orientace a vystižení její podstaty jest dosti nesnadné.

Slovo magie objevuje se po prvé ve starém Řecku ve tvaru *mageia*, kterýmžto názvem byla míněna věda a náboženství mágů, kněží Zoroastrových, pokud bylo Řekům známo. Slovo magie pochází asi z kořene *magh*, jenž v sanskrtu se jeví jako *mahat*, v zendu *maz*, v řečtině *mezas*, v latině *magnus* a znamená ve všech těchto slovech termín pro velikost. Podle Eliáše mění se tento kořen v němčině ve význam *mögen*, *Macht* a v češtině jsou jeho obdobou slova *mohu*, *moci*, *mohovitý*, *možný*, *moc*. V Persii, matce vlastního významu slova, zněl tvar: *maguš*. Esoterní, to jest vnitřní, skrytý význam slova jest podle Blavatské: *Veliký božský život v člověku*.

Obecně se rozumí slovem čarodějství, domnělé ovládání skrytých sil, většinou duchů a démonů. Tato „démonická“ magie může býti „černá“ nebo „bílá“ podle účelu o němž pracuje. Proti tomuto významu pokoušeli se někteří renesanční filosofové raziti termín „magie přirozená“, jímž mínili

technické ovládnutí přírodních sil. Obecně je známo, že mnohým věcem připisují primitivové magické síly, se shovívavým úsměvem se konstatuje, že v magii věřili i někteří filosofové, novopythagorejci, novoplatonici, středověk a z části i renesance.

Toto domněle tajné umění, pátrající po skrytých silách přírody a snažící se je ovládnouti, vyplývá z vysvětlitelného přání člověka, rozšířit svoji moc a vědění. Projevuje se podle obecného názoru formulemi, obřady, kouzelnými prostředky, snaží se o vládu nad počasím, zaklíná mrtvé, očarovává slovem, pohledem nebo nápojem, věští z krve, květin, ohně a vody, učí proměně a neviditelnosti, vyrábí zlato, kterážto podnikání jsou většinou podvodem a šálením.

Důkladněji informovaní soudí o magii, že značí prvotně vyšší moudrost a znalost přírody s možností působiti na její projevy silou, na kterou si činili nárok kněží starých Peršanů, anebo jim alespoň byla připisována. V pozdějších dobách opírala se tato nauka o domnělé síly skryté v lidech, rostlinách a nerostech, chce ovládati přírodu, státi se vyšší částí techniky, jakousi „parafysikou“. Vědecky jest uznána oprávněnost magie pouze v antropologii a sociologii, pokud jedná o primitivech, jichž světový názor jest „čistě magický“, anebo ve folkloru, jenž se zabývá sbíráním a studiem lidové pověry. Uznává se, že magické prvky byly z primitivních věr přibrány i do náboženství pokročilejších a ve filosofii sluje magickým onen názor, jenž předpokládá vnitřní dynamickou jednotu mezi subjektem a objektem.

Romantismus toužící uniknouti všednosti dne a pověřčivá hrůza lidu tuší existenci tajemné nauky, kterou si rýsuje provázenou půvabem dětských pohádek:

„Těto vědě není nic nemožným. Poroučí žvlům, rozumí mluvě planet, řídí dráhy hvězd, na její pokyn padá měsíc s nebe v krvi, mrtví vstávají z hrobů a rozdělují osudnými slovy vítr noci, jenž hvízdá v jejich lebkách. Věda, která vládne lásce a nenávisti, která může dle libosti dáti lidským srdcím ráj anebo peklo na zemi, nakládati se všemi formami, tvary a rozdíletí krásu nebo šerednost. Kirčinou hůlkou mění střídavě lidi v němou tvář a zvířata v lidi, ano, ona vládne životem i smrtí a může svým adeptům udělití bohatství pomocí transmutace kovů a nesmrtelnost kvintesenci a elixírem, složeným ze světla a zlata.“ (Lévi.)

Definice, kterými byla magie vymezována, můžeme rozdělit na základní tři druhy.

Prvním druhem jsou takové výměry, které se opírají o zkušenost studující zcela vnější projevy magického, tak jak se během historických dob objevily v oblastech, jež jsou předmětem zkoumání antropologie, sociologie, historie, folkloru a filosofických dějin.

Jiným druhem jsou výměry oněch autorů, kteří magii chápali jako jistou, ať již vyšší, či nižší odrůdu náboženství, vylučující ji z řádu tohoto světa a dávající v ní intervenovati silám nadpřirozeným, duchům, démonům, andělům a bohům. Magie náleží podle nich do zkušeností náboženských, citových nebo mystických.

Třetím druhem výměrů jest onen, který se snaží pochopiti magii v její vnitřní podstatě pokládaje ji buď za plod lidské vůle a určitého výcviku,

anebo za vědu či nauku s vlastním oborem zkoumání, za odvětví lidského myšlení svého druhu.

Výměry magie existující ve vědecké literatuře současné doby možno dělit na teorie školy objektivní a subjektivní. Objektivní škola pokládá magii za věc samu pro sebe, přesně oddělenou od náboženství, jež má svoji vlastní charakteristiku, kdežto subjektivní škola se domnívá, že magie a její kony nemají své vlastní kvality, nýbrž, že vznikají úmyslem toho, kdo je praktikuje a magickými výslovně označuje. To, co se nazývá magií, jest pouhou lidovou pověrou. Magii, jakožto takové, jest přiznáváno jediné místo jako soustavě barbarské vědy primitivů a jako předchůdkyni vědy, zcela podle výměru Christianova, jenž praví, že *magie jest předmluvou k všeobecným dějinám světa*.

Lexa vysvětluje magii tím, že člověk pudem sebezáchovy byl nucen reagovati na všechny jevy vnějšího života a tam, kde nedostačují mu síly lidské, uchyluje se k čarování, jehož účelem jsou potřeby a tužby člověka: zdraví, láska a vítězství. Magie existuje pouze pro potřeby pozemského života, z menší části pro potřeby života posmrtného a pro styk tohoto světa s bohy a duchy zemřelých.

Podle Frobenia vzájemná spojitost jevů vede člověka, aby odvracel nebezpečí a učinil si nástroj použitím opačných vlastností vnitřního vztahu bytostí. Byl to asijský šamanismus, jenž vytvořil umění primitivů a prováděl skutečně virtuosní kousky magického umění. Tato magie jest téměř jediným pramenem, z něhož tryskají báje a tradice primitivů.

A. Wiedemann podává trest staroegyptské magie ve větě, že *magie jest vůdčí moc, která řídí vztahy mocí vyšších a poměr jejich k člověku*.

Marett se domnívá, že primitivní člověk měl soustavu styků s domnělým nadpřirozenem. Z této soustavy se později vyvinula magie a na druhé straně náboženství. Nižší kult jest magie; za svůj vznik děkuje strachu před nadpřirozeným, neboť „*primitivu abnormální bylo supranormální, supranormální pak supranaturální*“. Kněz a magik byli prvotně jedno. Když však bylo poznáno, že existují síly vyšší než je možno člověku zvládnouti, magik se vzbouřil, kdežto kněz se sklonil v pokoře.

Podle Tylora jest magie zmatená soustava věr a praktik spočívajících v nedostatku znalosti přírodních příčin a účinků. Magie jest nižší náboženství, nedokonalé rozumování a mylný ideál skutečnosti.

Frazer učí, že magie vzniká tam, kde je předpokládán zákon sympatie, jímž všechny věci působí na sebe skrytým poutem, a to na základě podobnosti, nebo faktu, že byly spolu určitý čas v kontaktu, nebo, že byly částí celků. Magie je předběžně náboženství. Rozeznává magii nápodobivou, přenosnou a magii spojenou se zaklínáním mrtvých a duchů. Magie je primitivní víra opírající se o základní dogma: zákon přeměn.

Marillier rozeznává u primitivů magii slova a činu, magii lidské bytosti a magii opírající se o zvláštní síly a tvary. Pozůstává z obřadů, rituálních tanců, zabývá se přivoláváním deště, léčením, uhranutím. Prováděti může ji pouze zasvěcenec, nadaný magickou silou.

Hubert a Mauss tvrdí, že kořenem magie jsou iluze kolektivního vědomí. Magie je zakázaný, pokoutní kult; vykonává ho obyčejně jedinec. Magie je

cizí evropskému duchu, je produktem kultury vysloveně primitivní. Má určitou tradici a působí domněle pomocí dynamické síly v prostředí rozdílném od hmotného světa.

Známy psychoanalytik Freud definuje magii jako návod, jak třeba si počínati, aby se člověk stal pánem duchů a duší a tím mohl ovládnouti i neživou přírodu. Není tedy magie ničím jiným, než jistou technikou animismu.

Oldenburgovi počíná magie tam, kde člověk chce působiti na lidi a věci bezprostředně, nehodlaje jich dojíti pomocí boží milosti nebo obvyklým řádem věcí.

Syntézu názorů autorů, kteří se zabývali magií primitivů, možno podati výměrem, že pokládají magii za určité skryté umění, které se snaží vykonávati vliv na průběh přírodních mentálních jevů. Jest buď zcela fiktivní, anebo se opírá o předpokládanou sílu, která se neliší mnoho od sil náboženských. Náboženské prvky pokládá v magii za rozhodující i Krejčí, jemuž je magie pozůstatkem staršího kultu v kultu pozdějším; tam, kde zklamává náboženství a bohové oficielní, utíká se člověk k bohům a vírám starým. Na doklad tohoto tvrzení možno citovati Lelanda, jenž vypravuje, že v Itálii se kouzelnictví nazývá *la vecchia religione*, staré náboženství.

Definice historiografa čarodějství a pověry dra Alfreda Lehmana zní: „*Magie jest každé jednání usilující o ovlivnění nadsmyslného nebo i smyslného světa, které však nemůže býti počítáno ani k úkonům náboženství a techniky.*“ Magie jest tedy technika, jež se však vymyká hranicím jistého technického vědění, a magické úkony jsou takové, které mají domněle vykonávati moc nad bohy, zatím co jednání, kterými se míní ovládati pouze nálada bohů, nutno označiti jako náboženská. Rozhodně však podle Lehmana je magie praktikování pověry, jsou to iluze, předsudky, falešné poučky, zapříčiněné pouze přepjatým zájmem.

Názor současné vědy na magii shrnuje český sociolog dr. Zdeněk Ulrich následovně:

Magie je víra v bezprostřední a neomylnou účinnost určitých technických prostředků, předmětů, úkonů a slov, kterými mohou býti síly, jež společnost na určitém stupni kultury považuje za nadpřirozené, uvedeny do služeb jednající osoby. Magie, jako jev společenský, předpokládá kolektivní víru v existenci nadpřirozených sil a tradiční zachovávání magických praktik. Na nejnižším stupni kulturního vývoje se člověk domnívá, že svět je prostoupen silami nadpřirozenými a ježto nedovede správně odhadnouti hranic svých možností, užívá téměř ve všech oborech svého života magie, aby si tyto síly podmanil nebo se před nimi chránil. Rozlišují se kouzla trpná (amulety a talismany), jež chrání před nemocí nebo jinými nehodami, nebo dodávají určité síly, a činná, jež mají přímo odstraniti nemoc, usmrtiti nepřítel, zajistiti úspěch na lovu, přivoditi déšť a podobně. Kouzla činná záleží buď v nápodobě (napodobuje se zabití nepřítel nebo padání deště) nebo v dotyku, jímž se nadpřirozená síla přenáší s jednoho předmětu na druhý (k tomu se užívá kousků vlasů, kůže, potravy atd.). U pokročilejších primitivů souvisí magie se ctěním fetišů, s jejichž pomocí se čaruje. Jest patrna původní souvislost magie s náboženstvím, třebaže se na pokročilejším stupni kultury od něho odděluje, sloužíc v konkrétním případě jednotlivci a mísíc se tak s denním životem. Náboženství se naopak stává čím dále tím více veřejnou věcí celé společenské skupiny (klanu, kmene, národa) a vytváří osobní božstva většinou přátelská, jimž

se člověk podřizuje a jež si hledí nakloniti kultem a obětmi. Naproti tomu magie donucuje neosobní a velmi často i nepřátelské síly magickými úkony. Ale i vyšší systémy náboženské podržely prvky magické a magie, ačkoliv byla jako „kouzelnictví“ často pronásledována a trestána, udržela se dodnes v lidových zvycích a v lidovém lékařství. Magie byla prvním pokusem ovládnouti síly přírodní a dala namnoze i podnět k badání vědeckému.

Odvěká rivalita magie a náboženství zrcadlí se v dějinách a možno ji stopovati v dávnověku i u současných primitivů. Podobně jako hledal člověk v magii ukojení svých potřeb intelektuálních tam, kde mu současná věda nepostačovala, tak stává se magie útočištěm mnohých, kteří se s náboženstvím své doby rozešli, aby na ni přenesli své náboženské ideály. Tuto náboženskou magii lze velmi nesnadno objektivně hodnotiti. Již Plinius praví, že je to náboženství, jehož prvky spolu s principy lékařství a astrologie tvoří základní sloupy magie, která může býti božská i zločinná a Erman praví, že „*magie je divoká odnož náboženství*“. Star se domnívá, že magie je první náboženská, mravní a politická nauka lidstva a i samotný Agrippa, jehož veliké úsilí směřovalo k tomu, aby učinil z magie přírodní vědu s vyloučením všech prvků nadpřirozených a náboženských, utíká se, chtěje názorně ukázati na podstatu magie, k ideálu magického kněžství. Píše: „*Býti magikem, jak každý učenec ví, neznamena býti čarodějníkem, pověřčivým, ani tím, kdo je spojen se zlými duchy, nýbrž býti mudrcem, knězem a prorokem.*“

Náladu a představy, které hárají v podvědomí takto definujících, vystihuje Aucler, dnes již téměř zapomenutý teurg osmnáctého století, jehož bytost soustřeďuje ohlasy starověké alexandrijské magie, těmito slovy:

Tajemství přírody jsou totožná s tajemstvími náboženství a mohou obsahovati toliko jednu nauku, neboť existuje pouze jeden princip bytostní. Vedení svým geniem se domníváme, že člověk jest zrozen k poznávání a i my musíme čísti povahu a vlastnosti bytostí v jejich obalech. Prvním stupněm vědy jest umění čísti tyto charaktery. Povahy a vlastnosti bytostí nalézají se však ve vzájemných vztazích, které rovněž musíme uměti čísti, což jest již nesnadnější. Tím dospíváme ke druhému stupni vědy. Poslední a nejvyšší stupeň vědění jest však zbavití bytostí jejich obalů a viděti je tak, jak jsou. Pouze málokterí dosahují tohoto stupně. Kdo ho však dosáhl, jest člověkem mocným ve slovech i skutcích.

Kdo by v těchto slovech neviděl ohlas závratné magicko-mystické a náboženské vidiny božského Jamblicha, jehož věty tvoří pramen síly všem těm, jichž touhám se zdají svatyně oficiálních kultů příliš chladnými, když tvrdí:

„Existuje jisté, skutečné, vroucí a působivé spojení s Bohem a s celým jemu podrobeným nebo z něho vyplývajícím duchovním světem podřízených božstev, andělů, démonů, hrdinů a duší, jehož nelze dosáhnouti žádným rozumovým poznáním, nýbrž jenom jistými tajnými teurgickými úkony, obřady a slovy, které, protože nemají svého základu v poznání rozumovém, slují symboly a magickými charaktery. Jejich znalost a používání v teurgii jest vyhrazeno jedině kněžím jako božský dar a zjevení a proto také vede teurgie člověka mnohem výše a dále, než veškeré poznání rozumové a filosofické.“

Tytěz sliby věnuje svým mlčícím žákům magie Pythagorova, která není ničím jiným, nežli výcvikem hrubého a vášnivého lidského těla, aby se mohlo

přeměnit ve vzdušnou svobodu a člověk se tak mohl stát polobohem. Náboženská cesta k vytvoření bohočlověka zdá se mnohým nadšencům příliš daleká a nejistá a proto se utíkají k magii, jako k náboženství dokonalejšímu, které pod rouchem podivných inkantací a cizích jmen, tají zasvěcení ve věčná tajemství cest, jimiž vystupuje duše k nebesům, odkud pak sestupuje déšť milosti do vyprahlého lidského srdce. Plotin sní o magii duše, která je pravdou o věčných věcech, jejíž účelem je poznati zákony, jimiž duše vystoupila z Boha a jak božské sestupuje k světu. A svaté vidiny Porfyriovy učí, že magie je vysoká a vznešená věda, božská nade všechno pomýšlení a povznešená nad všeliké věci pozemské. Je mocným lékem všech chorob těla i duše, neboť nemá původu v bytosti tělesné a v jejích vášních, ve skladbě těla a mozku, nýbrž vše v ní se děje silami, které jí propůjčují nejvyšší bohové. Duše lidská je účastna výlevu božských sil v plnosti ničím neohraničené, duše dokonalá ve spojení s božským již zde na zemi, byť byla zajata tělem, je účastna života, který z tohoto těla nepochází. Proti této magii, která je božská, stojí ovšem magie lidská, ale zatím co božská magie vytváří z člověka boha, lidská činí z něho démona...

Tyto představy kráčeji věrně se všemi, kteří pozdvihli své oči k bílým oblakům božské, náboženské magie, kroužícím na obloze staletých dnů. Objevují se dodnes v soustavě teosofie, jak ji podala Blavatská.

Učení této obdivuhodně pilné ženy spočívá cele na základu pojetí magie jako duchovní vědy. I když Blavatská připouští, že příroda jest hmotnou spojenkyní, služebnicí magika, jenž v ní může probuditi pohyby přirozených sil až ke stupni téměř nadpřirozenému, zůstává jí magie náboženskou zkušeností vyvinující síly nadlidské; magie jest jí věcí neodlučitelnou od náboženství té které země, vznikla, žije a odumírá jedině jím a s ním. Jest božskou matematikou v oné plnosti Pythagorových definic, je esoterní vědou a poznáním našich vztahů k božským divům a naší neodlučitelnosti od našeho božského já. Temná, ďábelská magie vzniká pak zneužitím tohoto vědění nespoutanou silou a osobní ctižádostí nesevdomitých a sobeckých zasvěcenců. - Podle Weinfurtera, jenž určuje tento směr v chápání magie velmi jasně a výstižně, jest vysoká magie umění spojití se s neviditelnými bytostmi, ba až s Bohem samým, ale také s démony, a podříditi poslední své vůli. Magik jest ten, kdo ovládá neviditelné bytosti, ale není jimi ovládán jako ve spiritismu. Merežkovskij jde ve svém pojetí této magie ještě dále. Dosahuje téměř výšin apokalyptických, praví.li:

„Moc Boha nad lidmi je náboženství; moc člověka nad Bohem magie. Kdo byl první člověk..? *Homo sapiens*, člověk rozumný, *Homo faber*, člověk umělec? Nikoliv, byl to *Homo magus*, kouzelník. Oheň je otec magie: člověk stal se pánem Boha, stav se pánem ohně.“

Nic nového není pod nebem mystické magie, aneb magické mystiky. Již Jamblichos zná tento prometheovský sen člověka boje proti Bohu, nebes, která násilí trpí. Dovede se však vždy přenést přes tohoto revolučního a vzpurného ducha:

„Magie jest souhrn prostředků, jež člověk vykonává proti bohům nad základními principy světa... Když však duše touží se spojití s bohy obdrží moc i schopnost vše

znáti, co bylo a bude, moc léčiti a zlepšovati, vynalézati umění, vyslovovati právo a nalézati zákony... Magie nízká je podřízení člověka hrubé jeho přirozenosti, jest znesvěcení duše stykem s démony, kteří ho nakonec přemáhají a vedou k mravní smrti. Magie vysoká však jest poznáním Boha a vyžaduje svatosti duše, svatosti, jež vylučuje vše tělesné a spojuje se s bohy s pramenem dobra. Jest to teurgie, která nás spojuje co nejpevněji s božskou přirozeností.“

V tomto chápání magie pramení odpor a prokletí církví, které nechtějí viděti v magii, než vzpouru proti obci věřících, odpor proti dogmatům a těsím svých svatyň. Vycházejí z názoru, že jediným právoplatným mluvčím Boha jsou ony, a jest to jmenovitě církev katolická, jež sama sebe pokládá za jediný, boží autoritou zdvižený ústav spásy a mystické tělo Kristovo. Jest tedy magie, jež se domnívá plniti lépe náboženské úkoly a ukojovati dokonaleji náboženské potřeby jednotlivce vzpourou a bojem, jež se vylučuje ze společenství lásky a míru. Magie musí tedy býti projevem sil ďábelských a na nádherné, božské vidiny teurgů, odpovídá církev striktně, že „ďábel se může proměnit i v anděla světla, má-li zmásti lidský úsudek“. Bojovný, byť nikoliv duchaplný mluvčí a hlasatel tohoto názoru, de Mirville, slučuje zcela magii s ďábelstvím a skutečnost magie jest mu zcela rovnocennou se skutečností ďábla. Spravedlivě však nutno uznati, že pojem magie jako dokonaleji prožitého náboženství, uchvátil i jiného pravověrného katolíka, známého Peladana, který dovedl spojití teurgii s dogmaty své církve, aby vytvořil sen o magii, jako aristokratického umění náboženské síly:

„Magie zbavuje jedince všech nánosů, jež vychování navrstvilo na jeho osobnost. Jest jenom jedna příčina a tou jest Bůh, jest pouze jeden konec a to jest Věčnost, jest pouze jedna skutečnost a tou jest krása. Není síly proti rozumu. Magie záleží jedině ve formulování harmonických úmyslů ze sebe. Magie jest uměním použití v krátké době žádostivosti u člověka obvyklých, aby je zaměnila záměrně nejvyššími aspiracemi. Mění člověka v anděla. Spočívá ve vidění a chtění nad obzor všedního dne. Její velikost je dcerou samoty. Spočívá v aristokratickém osamění ducha. Jest vědou a nikoliv jednou z věd, jest metodou všeho a nedovedla by býti látkou ničeho. Magie spočívá ve slově a myslíš-li správně a vždycky, přijde chvíle, kdy tvoje myšlenka bude projevna a stane se působivou a krásnou. Magik jest umělcem vědy a vědcem umění. Každý si musí vytvořiti magii svou, vlastní, to se však neděje marnivým úsilím a hledáním originality.“

Pojetím magie dle logiky vědy a dle tužeb náboženství není však oblast charakteristik zdaleka vyčerpána. Dříve, než přistoupíme k syntetickému pojetí vlastnímu a k popisu magických děl, jest nutno, abychom se ještě zabývali poněkud myšlenkami oněch badatelů, kteří nevkládali do oblasti magie předpojetí vědy a víry, kteří se dovedli osvoboditi od dvoustranných předpokladů Evropana, logiky a rozumovosti technických věd a citové fascinace kultů po otcích zděděných věr. Tito myslitelé věnovali své dny a noci magii, studované ve všech jejích projevech, nechtěli to, co se dnes zařaduje v oblast universitních a akademických nauk, ani nepočítali s mystickým uspokojením svých náboženských potřeb, nýbrž vycházeli z oblastí magických jevů a hledali podstatu magie v ní samé a nikoliv mimo ni. Domnívali se, že magie jest poznání svého druhu, poznání, které má svůj vlastní obor a obsah a vytvořili svými díly soustavy magie. Tyto autory mohli bychom podle jejich pojetí magie rozdělit na ty, kteří viděli v magii nauku po

výtce praktickou, jakousi parafysiku přírodního dění a na ony, kteří ve svých výměrech šli ještě dále, budující soustavu magie jako praktické metafysiky, matematiky dění, nadřazené nauky o zákonech, kterými trvá svět ve všech svých projevech, ať již je nazýváme „hmotnými a neživými“, či „živými a duševními“.

V běhu dějin vyvolávala magie toto odborné hodnocení vždy. Názory, jež chápaly magii jako nauku o latentních silách věcí a možnosti těmito silami na bytosti působiti, jsou známy pod jménem hermetismu, hermetické filosofie nebo hermetické magie, názory pak, jež spatřovaly v magii vědu příčin a nezabývaly se využitím těchto, jsou známy pod jmény esoterismus, okultní filosofie, kabbala, matematická magie, esoterní magie.

Pro každého, kdo se zajímá o magii a chce ji pochopiti v její vlastní podstatě, kdo nechová v srdci touhy jiné, nýbrž kdo tuší, že magie jest naukou svého druhu, zcela nezávislou na současném dogmatu vědeckém nebo náboženském, jest tento poslední obor výměru a charakteristik neobyčejné důležitosti. Letmé a zběžné poznání, jak byla oblast magie v dějinách této nauky vykládána, umožní nám najíti pojetí syntetické a pochopiti podstatu její v celé její bytnosti.

Výměry, jež zdůrazňují praktický a technický význam magie, jako nauky, která má podati člověku nástroje k ovládnutí přírody, počínají své dějiny již u Filona, jemuž jest sice magie posledním dílem vědy po výtce kněžské, jež však nemá s náboženstvím příliš mnoho styčných bodů zkoumajíc přirozenost, sílu a vlastnosti všeho, co bytuje ve světě podměsíčním a podle toho vytváří svá díla. Filona zajímá jmenovitě užití magie v lékařství, neboť její obrazce a charaktery působí rychleji a dokonaleji než obvyklý způsob léčení. Avicenna vidí podstatu magie zvláště v imaginaci, která je silou eminentně magickou a absolutní, kterou lidský duch může nápodobiti přírodu ve všech jejích dílech. Výměr Campanellův je předobrazem známé definice dra Encausse; podle Campanelly jest magie působení živoucí silou lidskou na životní síly každé věci, neboť všechna příroda je oduševněna. Bacon definuje magii krátce a výstižně jako praktickou metafysiku; do svého seznamu věd (globus intellectualis) zařaduje magii, používající přírodních zákonů. Magie operativní pramení z metafysického poznání přírody, kdežto mechanika z fysického. Podle Giordana Bruna magie řídí a vede přírodní síly využívajíc jejich sympatie a antipatie; jest věděním a znalostí duchovních pout mezi bytostmi a usměrněním jejich trvání pomocí psychické koncentrace a silou vůle.

Pojem hermetické magie vyjadřuje synteticky Caspar Schott těmito slovy:

„Přírodní magií nazývám jisté skryté poznání tajemství přírodních, při čemž poznáním přírody, vlastností skrytých sil, sympatií a antipatií jednotlivých věcí jest možno vyvolati určité působení, které těm, kteří jsou těchto příčin neznalí, zdá se neobvyklé, ba často zázračné.“

V této větě jest dobře poukázáno na známý fakt v dějinách věd, že to, co nazývá povrchní dav divem a zázrakem, je odborníku známou a běžnou věcí. Tak i pověst magie jako „umění navozovati následky bez příčin“ a nauky „divů a zázraků“, jež se samozřejmě myslícímu člověku zdá šalbou a hrubou

pověrou, nutně musí ustoupiti pojetí magie, jako nauky o silách, které se nijak nevyemykají rámci přírodních jevů. Agrippa chtěl právě přeměnit magii z jejího „nadpřirozeného“, nebo aspoň mimopřirodního rázu ve vědu spočívající na přirozeném vědění v oblasti matematiky, filosofie a teologie. Agrippovi nejsou magické úkony tajemným uměním, nýbrž přirozeným užitím oněch věd. Agrippa je první, kdo může a smí mluvit o „magii přirozené“. Všechny magické jevy vznikají působením jediného přírodního zákona, který ovládá vše a magická prakse není ničím jiným, než uměním použití účelně těchto působností. A je-li někde působnost sil duchovních, pak tyto síly jsou obsaženy v člověku a jsou tedy zcela přirozené a skutečné. Magie jest tedy Agrippovi nejhlubším prozkoumáváním nejtajnějších věcí pomocí znalosti celé přírody. Praví:

„Magie vládnoucí mnoha silami a tající v sobě nejvyšší tajemství obsahuje v sobě věci nejskrytější, podstatu, moc, jakost, hmotu a sílu veškeré přírody; poučuje nás, jak se mezi sebou věci liší a v čem se shodují. Odtud má svoje podivuhodné výsledky, že slučujíc síly věcí srovnává je mezi sebou, spojuje a snoubí je vespolek, aby je ovlivnila silami vyššími. Jest nejdokonalejší a nejvyšší vědou, posvátnější ještě než filosofie, ba dokonce jest vyvrcholením nejušlechtlejší moudrosti.“

Paracelsus jde v této Agrippově snaze ještě dále. Magie jest mu sama o sobě nejskrytějším uměním, moudrostí a znalostí nejvyšších věcí, na zemi pokládaných za nadpřirozené. Věci lidskému duchu neprozkoumatelné, mohou se magií státi poznatelné a zbadatelné. Magie jest skrytou moudrostí tam, kde rozum selhává. Jest to umění vzácné a užitečné, nepotřísané ceremoniemi a zaklínáním jako čarodějství. Podstatu magie vidí pouze v imaginační síle lidské víry, „která hory přenáší“.

Ve svých dílech jest Paracelsus ovšem podrobnější. Z hlediska náboženského možno magii dělit na magii 1. přírody, 2. víry, 3. nebe, 4. pekla. Vlastním oborem magie, který může vykonávat každý znalec, je studium a výklad nadpřirozených sil hvězd, přeměna těl v těla jiná, příprava působivých charakterů, pečetí, obrazců a jmen, mimo vlastní obor teoretické magie shodné s kabbalou a se silami, o nichž kabbala jedná. Magickou moudrost tvoří znalost elementálních a astrálních sil a jich ovládnutí, věšebné vidiny, nalézání skrytého, přitahování duchovního, dar prorocký, tvoření živých těl, magie slov, pečetí, signatur a analogií. Tyto všechny věci, které by se zdánlivě dotýkaly již náboženských sfér, pokládá Paracelsus za zcela přirozené, jichž působení nijak se nevyemyká z rámce přírodních sil našeho světa, byť všeobecně ještě neznámých.

Názor moderních následovníků uvedených klasiků magie možno shrnouti podle Tabrize v onen, podle něhož magie je naukou o zrcadlení se sil, o promítání sil vyšších plání v nižší, takže předmětem magického studia jsou pouze tyto síly. Poslední podstatou lidské mohutnosti jest vůle, jež jest na silách okolního světa nezávislá. Všechny síly světa nejsou nám ovšem známy, magie se zabývá pouze silami, jichž existence již do našeho vědomí vstoupila. Magik pracuje chladně, rozumově jsa uveden v souzvuk se silami vesmíru.

Německý badatel Staudenmaier, jenž dokázal, že ani ve XX. století síly, které staří zvali démonickými, nejsou anachronismem, definuje magii jako umění vyvolávat mimořádné a podivuhodné účinky, které známými

přírodními silami, nebo pomocí schopností v člověku jsoucích a jemu známých, nelze provést. A dr. Eliáš syntetisuje názor moderních badatelů těmito slovy:

„Magie v nejširším pojmu slova jest souhrn všech cest vedoucích k ovládnutí přírody. Toto ovládnutí jest ovlivnění věcí se zachováním jejich podstaty. Hranice mezi magií a světskými vědami bude se měniti, dle toho, jak vnikají vědy světské do oblasti magie. Magii však možno chápati i v užším smyslu jako souhrn cest a prostředků počínajících alespoň ve sféře fluidické. Pak by byla magie v nejužším slova smyslu aktivním působením v pláni astrální a nižším mentální a na odrazy těchto působení do světa fysického.“

Nejpopulárnější tváří magie jest čarodějství a tak zvaná černá magie. I na tento obor vztahují se uvedené výměry. Podle Plinia jest magie použitím tajných přírodních sil; užijí-li se ke zlému, vzniká čarodějství. Není nutno utíkat se k populárnímu názoru, jehož plodem je i definice Ermanova, podle které čarodějství je divoká odnož náboženství, ve které se člověk snaží ovládati síly, které řídí osudy lidské, když výměr Guaitův o černé magii jako „užití skrytých sil přírody ke zlému“, které používá téže metody jako „magie bílá“, totiž jediného astrálního činitele, je daleko výstižnější.

Jest možno tedy názory badatelů, kteří pokládají magii za praktické odvětví lidské činnosti, označiti jako představující ji za předchůdkyni pozdější vědecké práce. Magie jest jakousi sběrnou problémů, které sice již do lidského vědomí vnikly, ale pro svoji nevšednost a zdánlivou nezařaditelnost do oboru zákonů vědou již poznaných a studovaných nezaměstnávají duševní reprezentaci lidstva oficiálně. Jevy, které dnes jsou nám již zcela běžné, jako na příklad elektrina, magnetismus, patřily kdysi též do okruhu magie; byly známy pouze zasvěcencům, kteří jejich účinky vystavovali davům jako zázraky. Obor magie se tedy zúžuje během staletí, takže dnes se v něm nacházejí jevy lidského duševního života a projevy magnetismů různých esenciálních bytostních fluid, vlastností nebo emanací (jak již tyto jevy hodláme nazvati). Velmi výstižně píše o tomto poměru magie k vědám akademickým Lermina:

„Magie je rozumové použití neznámých, pohrdaných a nepojmenovaných sil. Od staletí bojuje magie proti netrpělivosti a pronásledování. Přes hranice, mučení a posměch vždy stále opakuje a reklamuje své nároky, bez nichž nebyl učiněn žádný technický, užitečný objev.“

Magii vděčíme za všechen pokrok fysiky a chemie; magie vždy pomýšlela na zdokonalení styků mezi národy a na zespolečenštění člověka. Vždy pracovala pro obecné blaho. Donucena, aby všechna svá tajemství vydala jedno po druhém, jediné si zachovala dosud pro sebe, totiž tajemství „psychické síly“. Poněvadž dodnes tvrdí její existenci, tedy logika myšlení podřídila zkoumání „psychické síly“ opravdovým badatelům.

Za sto let postaví se Paracelsovi, Vilému Postelovi, Cardanovi a Mesmerovi pomníky... a lidé se budou útrpně usmívati při čtení škvárů, které dnes udávají tón, mezi které řadíme i encyklopedie, které jedny po druhých přehánějí „svobodomyšlnost“ devatenáctého století tak, že pokládají nejobdivuhodnější psychiky za zcela obyčejné hlupáky. Tak čteme v závěru velmi skromného životopisu následující protismyslnou větu: „V největší části svého života prokazoval neobyčejné schopnosti; neblaze však se oddal tajným vědám atd.“ Při tom však tak zvaná „osvícená“ věda pozůstává pouze z trosek skrytých věd!

Bylo snad již badáno o tajemství „psychické vědy“? Byl již konstatován vědecký fakt onoho „zářivého stavu“ lidské hmoty...? Touto otázkou vstupujeme již cele do oblasti magie.“

Tito všichni badatelé jsou za jedno, že svými studii a pracemi prokázali existenci magie jako praktické vědy svého druhu. Mnohdy se však liší mezi sebou v názoru, jakým způsobem provádějí se magické úkony, aby přinesly žádaný výsledek.

Jedni vidí původ magických akcí ve vlastnostech lidského ducha. Tak Crookes se domnívá, že magie působí vně nervovou energií, vitální silou, jež jest obsažena v lidské psyše. Svatý Tomáš Akvinský má za to, že duševním vzrušením mění se tělo a tato změna, že se projeví vně: děje se to prý po výtce imaginací. Podle Caruse spočívá magická praxe na silách podvědomí, které jest vlastní prapodstatou našeho i přírodního bytí. Magie jest poznáním nevědomého ve vědomém. Vše, co se skrývá v noci podvědomí, vše, co z vnějších jevů nese v sobě zahalený důvod vlastního podvědomého života přírody, co jet tak ztajené, že olovnice našeho badání do jeho hloubek nikdy nevnikne, to jest skutečné a opravdové pole, které již od starých dob bylo zasvěceno magii. Podle Schindlera lidský duch je koncentrací všech zemských sil, v něm jest zrcadlo všeho a tímto příbuzenstvím může na okolí působiti. Lidský duch má vlastní sílu, kterou může působiti bezprostředně mimo sebe, ať již vědomě či nevědomě. Dosavadní neuspokojivé výsledky badání oficiální vědy záleží v chybě usuzování, že lidský duch jest něco zcela samostatného, od těla odlišného, zatím co opak je pravdou. V magii vše činí náš duch, naše mysl, zcela podle onoho slavného Agrippova disticha:

*Nos habitat, non tartara, sed nec sidera coeli,
Spiritus in nobis, qui viget, illa facit.*

V nás nutno hledati principy magie, ani v pekle, ani na nebi, jest to živoucí a rašící lidský duch, který vytváří všechny divy magie. Totéž tvrdí i Perty, jenž pokládá spiritismus za moderní magii: úkazy parapsychologické spočívají v magických silách člověka, jež odpovídají duchovnímu světu, jenž je světu hmoty souběžným.

Jiní badatelé pokládají za podstatu magických úkazů lidskou vůli. Náзор tento zastává Schopenhauer, jenž však jinak se domnívá, že magie jest znalostí, neboť působí změny viditelného světa poznáním kausálního nexu těles, který se vymyká fysickému, jenž působí na vnějšek věcí, kdežto magie působí na vnitřek. Stejně i Friedlaender, žák Kantův, učí, že magie spočívá na moci naší vůle. Jest to rozumová, činná vůle, kterou se člověk stává pánem přírody. Cílem magie jest překonání přírody na základě vnitřní harmonie, která existuje mezi přírodou a rozumem, v dokonalé vzájemnosti. Magik používá svých vlastních pudů k přeměně v magickou vůli, jež se ve svém rozmachu opírá o rozum, přírodu a důvěru v sebe. Výklad, že divy jsou působením - nebylo-li lze je vysvětliti jinak - dobrých či zlých sil, duchů, zamítá jako nevědecký. Magie jako každá jiná věda či nauka kotví v lidském vědomí a lidské zkušenosti. Viděti v magii pouze následek volní činnosti je v moderním okultismu, ať již odborném či populárním, všeobecné. Důvodem

k tomu jest asi slavná definice dra Encausse, jenž pokládá magii za užití dynamisované lidské vůle k rychlému vyvinutí přírodních sil.

Třetí skupina nachází klíč k bezesporným magickým faktům teoreticky v magnetismu, kterým jsou spjaty všechny věci. Na základě širěji pochopeného magnetismu, to jest přenesením jeho vlastností z oboru fyziky i do psychologie, domnívají se mnozí připravovati magii vstup do okruhu akademických věd. Tak Ennemoser praví, že skutečná magie jest v nejtajnějších a nejvnitřnějších silách lidského ducha. Všechny divy duchů jsou divy našeho vlastního já. Magnetismus je klíč, který vysvětluje všechny tyto zázraky rozumově a dokonale. Stejně tak i Sebastian Wirdig pokládá magii za využití magnetismu, to jest vzájemné sympatie a antipatie bytostí v přírodě, v čemž zcela následuje starého alchymistu Fludda, jemuž magická moc záleží v ovládnutí vlastního magnetismu a působení jím na magnetismus přírody.

Esenci všech těchto názorů podává nejvýstižněji F. Ch. Barlet:

„Obrádná magie jest výkon, kterým člověk donucuje hrou samotných sil přírodních neviditelné síly různých druhů vyvíjeti se ve smyslu jeho přání. A k tomuto cíli se jich zmocní, překvapí je téměř, ovládaje je silou vztahů, který předpokládá jednota stvoření. Jsou to síly, jichž sám neovládá, ale kterým může otevřít zcela zvláštní cesty. A proto ony pantakle, ony zvláštní substance, ony přísné podmínky času a místa, které nutno zachovávat za cenu nejhorších nebezpečí, neboť je-li v naznačeném plánu nejmenší opomenuto, jest odvážlivec vysazen činnosti mocí, vedle nichž není ničím, než zrníčkem prachu.“

„Magie obrádná jest rád absolutně shodný s řádem naší technické vědy. Naše moc rovná se nule proti moci páry, elektřiny, dynamitu; odporujeme-li jim však podle přijatých kombinací mocemi a silami jinými, jež jsou právě tak mocné, koncentrujeme je, nahromadíme je, přinutíme je k přenesení neb rozložení hmoty, která sama o sobě by nás zničila, neb ke zmenšení vzdáleností, kterou bychom mohli urazit než v několika letech, na několik minut. A tak všechny síly lze přinutiti k tisícovým službám.“

Tento výměr pokládá magii za vyšší fyziku, jakousi parafyziku, která nemá vlastního oboru vědního, nýbrž jest technikou, kterou lidský důmysl dovede navoditi neb zrušiti výboje přírodních sil. Stejného názoru jest i známý baron Potet, jemuž jest magie vědou živé přírody, která působí na duši, uvádí v pohyb cizí tělesa, zmítá jimi jako severák zmítá třtinou, proniká do lidského mozku a dává tryskati z něho skrytým myšlenkám, působí pohyb v nejhlubších ústrojích, aby se vše objevilo před zraky ducha. Názor Potetův má onu přednost, že je opřen o neobyčejně bohatou praxi, jež svou vědeckou akribií řadí autora mezi nejlepší badatele na tomto poli. Potet však nepokládá všechny výše popsání jevy za podstatné; naopak, nazývá je pouhými úvodními pracemi a pouhým počátkem magického díla. Magie značí mu přitažlivou sílu, jež uvádí v pohyb přirozené i dosud nadpřirozené, sílu, jež je skrytá a působí stejně na těla jako na duchy. Pozdější autoři nazvali tuto Potetovu sílu stručně magnetismem a nebrali již v úvahu další vývody, v nichž nalezneme mimo metafysické unesení i solidní přehled všech druhů závratí i bloudění, jimiž se brala lidská mysl útočíc na podstatu magického.

Baron Potet učí, že existuje pět druhů magie:

1. Svatá a božská magie, čili přitažlivá síla Boha-Slova, která je ve vztahu s vírou náboženskou a působí z čisté podstaty ducha.
2. Magie přírodní čili fysická, podle jejichž zákonů se těla přitahují v poměru, jak jej zjistil Newton.
3. Magie tělesná, jejíž zdroj spočívá v chutích, tužbách a vášních nižších schopností člověka.
4. Magie andělská, svatá, očištěná a bez lidských příměsků.
5. Magie ďábelská, jež dala vznik tolika omylům a dala téci proudům zločinné i nevinné lidské krve.

Do těchto základních pěti druhů možno, podle Poteta, zařaditi všechny projevy magie, jak je zná historie: magii fysickou, polygrafickou, stenografickou, magii snů, astrologickou, pyromantii čili magii a divinaci ohně, aeromantii, hydromantii, geomantii (divinaci z projevů ovzduší, z větrů, z vody, ze zemské přitažlivosti), metoskopii (divinaci z obrazů), cheiromantii, katoptromantii čili divinaci z křišťálu, magii politickou, obecnou, umění haruspiků čili věštění z obětí, umění augurů čili věštění z ptačího letu, sykomantii, věštění z fíkových jader, teurgii, magii obřadnou, nekromantii, zaklínání mrtvých, goetii čili magii černou.

Magie jest Potetovi založena na jsoucnosti smíšeného světla, umístěného v nás i mimo nás, s kterým může člověk vejíti v kontakt užitím jistých postupů a praktik.

Podle Piobba zkoumá magie teoreticky fluida, která jsou manifestací čtvrtého skupenství hmoty, začínajíc tam, kde fysika končí. Prakticky se provádí tím, že člověk experimentující se skrytými silami, působí buď sám na sebe, nebo na svět vnější pomocí fluidů, jež působí ve hvězdách, nebo mimo hvězdy, způsobem osobním, neb obřadným.

Poslední řadu badatelů v oblasti magie tvoří oni, kteří se domnívají, že magie jest nejaristokratičtější projev lidského ducha, tvořící matematiku bytí a ověřující své zákony projevy přírody a ducha. Nejvýstižnější definice tohoto druhu jest výměr Léviho, jenž praví, že *magie je exaktní a absolutní věda přírody a jejích zákonů.*

I tento směr nenáleží době nové. Již Pythagoras pojal magii jako geometrickou progresi a spatřoval bytosti, z nichž je příroda složena, jako bytující v harmonických vztazích a na zákonech hudebních založil analogii zákony vesmíru. Bůh sám je číslo číslic. Netřeba ani připomínati, že kabbalistický názor na svět vyvíjí své spekulace obdobně metodě Pythagorově. Paracelsovi jest magie rovněž vědou tohoto druhu.

Devatenácté století přináší obnovu těchto názorů ve vývodech Fabre d'Oliveta, Wronského, Léviho a Guaity.

Účelem magie jest podle Hoene Wronského:

„Hledati řadu poměrů mezi účinky a příčinami, abychom dospěli k příčině a vůli prvotní. Vytvořiti vědu analogií mezi ideami a jejich prvotním zřídlem, a celou pravdu náboženskou objasniti a zřetelně dokázati tak, jako řešíme úlohy geometrické „

Podobně píše A. Wilder:

„Magie, neboli lépe moudrost, jest vyvinuté poznání možností vnitřní bytosti člověka, jaké síly jsou božskou emanací, zatím co intuice jest vnímání jejího původu a zasvěcení naše uvedení do znalosti... Počínáme instinktem a konec pak je vševědoucnost. Problémem života jest člověk sám.“

Guaita ani Bourgeat nezaprou ve svých názorech vliv svého mistra Léviho. Guaita zakládá své úctyhodné dílo na názoru, že *magie je povšechnou syntézou* - sice hypotetickou, avšak rozumovou - *založenou jednak na pozitivním pozorování, jednak na analogické indukci*. Magická moc vzniká podle něho ze supremace inteligence. Tento názor, nový ve století devatenáctém, nalézáme však již u Avicenny, jenž učí, že když je inteligence dobře spořádaná, pozdvihne se nad hmotný svět a nutí vše, aby jí poslouchalo. Bourgeat jest ve svých vývodech zcela odvislý na Lévim. Dovede velmi vášnivě hájiti své studium proti posměškům a zahaluje se do výlučnosti přímo peladanovské:

„Na otázku, co je magie, odpovídají hlupáci, že magie je uměním navozovati účinky bez příčin, jež se vysmívá vědě a kněží praví, že je to umění provádějící kouzla prostřednictvím démonů a že plodí výsledky odporující zákonům přírodním. Tyto definice jsou špatné, kotví v omylu a v neznalosti. Magie jest tím, čím je a ne tím, čím by ji lidé chtěli míti. Jest to věda a ne víra, jest to jistota a ne hypotéza; magie je širá jako vesmír, nekonečná jako Bůh, jest to nejvyšší věda o přírodě a jejích zákonech. Jest exoterní a esoterní. Její exoterismus jsou legendy, obrazy, alegorie, symboly, jež se nám zachovaly, báje, bible, arabské pohádky, pantakle a kruhy. Esoterismus magie dává klíče k tajemstvím skrytým v jazyku esoterním a tvoří filosofii, která jediné dovede uspokojiti rozum a cit.“

Lévi, tvůrce moderního intelektuálního okultismu na základě kabbalisticko-magického, jest dosud klasickým reprezentantem směru, jenž spatřuje v magii suverenní odvětví lidského myšlení. Jeho charakteristika magie jest následující:

„Magie se obecně pokládá za kejkle šarlatánů a halucinace nemocných, nebo za zvláštní zločin. Jiní definují magii jako umění vyvolávati účinky bez příčin. Magie však existuje sama sebou, jest obdobna matematice, neboť jest absolutním věděním o přírodě a jejích zákonech. Jest to věda starých magů a zasvěcenců, umění královské, věda proroků a veleknězů. Spojuje jistotu filosofie a neomylnou věčnost náboženství ve vědu. Člověku poskytuje nástroj filosofické a náboženské jistoty a matematické přesnosti, dávajíc rozumu neklamnost matematiky. Byla skryta davům, známa však vybrané inteligenci. Je to věda Abrahama, Orfea, Konfuciova, Zoroastrova, Henochova, Trismegista a Mojžíše.

Magie dogmatická je klíčem ke všem tajemstvím, netušeným dosud filosofii dějin a pouze praktická magie otevírá vždy omezené a přece jen vždy kupředu krácející lidské vůli tajemný chrám přírody. Magie zjevuje světu zákon rovnováhy a harmonie, dotýká se základu všech věd. Byla chůvou všech náboženství, tajnou pákou všech intelektuálních sil, klíčem k božským záhadám a královnou v dobách, kdy byla vyhrazena výlučně výchově kněží a králů. V Persii panovala s magy, kteří zanikli zneuživše své moci, Indii dala tradice a nádheru poesie, půvabu a hrůzy v emblémech, zcivilisovala Řecko při zvucích Orfeových lyr, v počtech Pythagora skrývala principy všech věd a duševního pokroku a svými věštbami otrásala říšemi. Ano, existuje dogma veliké, silné jako rozum a jednoduché jako vše, co je velké a pochopitelné, jako vše, co je obecné a pravdivé. Existuje věda udělující člověku přednosti zdánlivě nadlidské.

Magie je složena ze dvou prvků: z vědy a síly. Bez síly je věda nicotou a síla bez vědy nebezpečím.

Magie je tradiční věda jednající o tajích přírodních, zděděná od magů. Pomocí této vědy může si člověk osvojit jakousi relativní všemohoucnost, takže může jednati nadlidsky, to jest způsobem přesahujícím obyčejné lidské schopnosti.

K dosažení toho jest třeba: rozumu osvíceného studiem, odvahy, kterou nic nezadrží, nezlovné vůle a mlčelivosti, kterých nemůže nic porušiti a opojiti. Magické operace jsou výkony moci sice přirozené, avšak vyšší nežli obyčejné síly přírodní. Jsou výsledkem vědění a návyku, které exaltují lidskou vůli nad její obyčejnou míru.“

Nebudeme čtenáře unavovati citováním názorů dalších autorů; jest samozřejmé, že tímto stručným přehledem nejsou prameny poznání magického vyčerpány. Uvedli jsme z nich pouze ony, které prokazují, že magie byla a jest pokládána buď za barbarskou vědu, za pouhou pověru nebo za odrůdu náboženství a mystiky; pouze menšina, k níž ovšem náležejí po výtce odborníci, kteří studovali magii a její jevy bez předsudků, vidí v ní vědu svého druhu a nauku o příčinách rozmanitých aplikací, ať již jsou to pojmy metafysické, neb jevy, které nelze exoterně dosud definovati, které však přesto mají exoterně definovatelné účinky.

Dříve než přikročíme ke kritice dosavadních názorů, která se nám pro další vývody zdá nezbytnou, nutno si objasniti některé zásady.

Jak z předešlého vidno, jest magie a její jevy něčím nadřaděným zákonům přírodním, obvykle pozorovaným. Tento fakt sváděl mnohé k ukvapenému úsudku, že magie je počin, který má co činiti s něčím „nadpřirozeným“ a tudíž nesmyslným. Avšak podobně jest tomu i v jiných oborech kultury. Hudba vzniká z tónů: tón jest materiál fysicky zkoumatelný a přesně vědecky definovatelný. Jest však Beethovenova symfonie pouze jen následností fysických zvěň? Zajisté nikoliv, jest skutečností zcela jinou, náležející do oboru jevů estetických, aniž by ovšem se vymykala fysickým zákonům.

Stejně jest tomu s jevy magickými. Podstatu jejich jest možno fysicky, psychologicky i biologicky zdůvodniti, avšak skutečnost jejich, chápaná v celé jejich totalitě, vymyká se tomuto řádu a tvoří oblast svého druhu. Tak jako nelze pochopiti hudbu jen na základě akustiky, nelze chápati magii a magické jen v úzkém oboru zkušenosti průměrného dnešního člověka.

Druhou výtku nutno učiniti oněm autorům, kteří v nedostatku logické distinkce směšují magické jevy s projevy lidové pověry, zvyků a náboženských obřadů. Netvrdíme tím ovšem, že by se tyto věci vymykaly rámci magie, ale nejsou výlučně její podstatou, stejně jako výtvarnictví se nevyčerpává neumělými kresbami dětskými. Jest zajisté možno hodnotiti výtvary dětské duše s hlediska psychologie i estetiky, ale ztotožniti je s uměleckými projevy vyvrálých inteligencí bylo by tímže lapsem, jako ztotožniti barbarské praktiky a naivitu lidové pověry s hermetickou magií.

A konečně za třetí každá věc a každý obor lidského podnikání si při hodnocení zaslouhuje, aby byl měren podle svých nejlepších výtvorů. A tak jako při posuzování podstaty umění literního jsou východiskem díla representantů básnictví a nikoliv sloh a technika bulvárního tisku, jenž je ovšem také projevem národní literatury, tak také nelze ztotožňovati rozmanitá zařikávání a fantastické kresby středověkých rituálů s geniálními spekulacemi Platona, Plotina, Lurjy a Léviho.

S tohoto hlediska objeví se nám rozmanité ony definice ve zcela jiném světle. Slovní hra s „domnělými zákony“, „zdánlivostí magie“ bude logicky

málo přesvědčivá, byť byla provázena bohorovným sebevědomím. Tyto tak zvaně domnělé, lépe řečeno dosud nám nedosti známé, zákony jsou právě tak zákony přírodními, jako ony vědou přijaté. Chceme-li vysvětlovati jevy hermetické, jež jsou experimentálně prokazatelné, nutno utéci se k hypotetickým poučkám, což jest postup zcela správný, neboť jest cennější postavit hypotézu, než státi bezradně před faktem a pomáhati si popřením aneb pohrdáním. Či snad nepočítá každý vědecký obor s neznámými přírodními zákony? Kdyby tomu tak bylo, pochybujeme, že by ještě bylo nutno stavěti teorie tak krkolomné jako jest ona o „domnělých“ zákonech přírodních. Jiní, jako na příklad Tylor, pokládají za význačnou charakteristiku magie její zdánlivost. Zapomínají však, že většina poznatků, které vědecky jsou v době nejnovější ověřeny, byla po celá století před tím magií známa a magií užívána. Byl snad na příklad hypnotismus před svou vědeckou verifikací pouze zdánlivým? Proměnilo se snad složení atomů ve hmotě teprve tehdy, když věda oficiálně tento fakt konstatovala? Jistě že nikoliv! A přece tisíc let před tím byla tato pravda „zdánlivé“ magii a esoterismu přijatým, nezměnitelným zákonem. Jiní, jako na příklad Lehmann, pokládají za magii iluse, předsudky a falešné poučky. Jest to ovšem pouze zaujatý předpoklad. Aby byla klamnost magie dokázána, musili by si tito badatelé dáti práci s důkazem, že zákony, jimiž se magie řídí, jsou nesprávné. To se však dosud nikomu nepodařilo a ani dnes nejsme ještě na oné úrovni, s které by bylo možno tyto zákony v celé jejich totalitě kontrolovati.

Dále jest nutno uvážiti, že se zřetelem na to, že člověk využívá v magii určitých zlomků neznámých sil, nemohou býti přesnými definice, které se snaží tyto nebo některé z nich specifikovati nebo určovati jako základní nebo dokonce jediné působce magického dění. Užívala-li by magie sil známých, přestala by býti tím, čím je, to jest magií, nýbrž stala by se prostým odvětvím exoterních věd, jako jest na příklad fyzika:

Další značná závada těchto definic jest v terminologii, která zavinila tak často opakované výtky pověry a duchařství na účet stoupenců okultismu vůbec a magie zvláště.

Magie jest naukou prastarou; čerpá svoje poučky povětšinou ze starých, mnohdy antických pramenů a její terminologie dodnes ustrnula na těchto původních vzorech. Zde kotví důvod definic, jež spatřují magii v oblasti náboženství a mystiky. Nechceme tím ovšem tvrditi, že by tyto staré názvy byly snad nesprávné a neodůvodněné. Příčiny sil, vlastní síly, astrální jejich shluky a jiné jevy náležející do oblasti magie, staří hermetikové zásadně personifikovali ze třech podstatných důvodů: 1. aby podpořili víru a vzbudili potřebný mentální stav k usnadnění operace, 2. aby usnadnili chápání toho, co lze jinak nesnadno definovati, 3. aby zakryli svoji vědu před nezasvěceným davem.

Jestliže však moderní definice magie určená exoterní většině operuje přesto s těmito konservativními termíny, prozrazuje její autor buď nedostatečnou znalost psychy a chápavosti dnešního člověka, nebo analytickou inferioritu svého ducha.

Nelze zapomínati, že slova, která vyvolávala určitý přesný pojem nebo představu ještě před pěti sty lety mají v dnešní době zcela změněna svou imaginativní hodnotu. To, co nazýval středověk démonem nebo duchem, představuje si člověk dneška pod zcela jinými termíny. Není proto nic nelogičtějšího, než nesrozumitelná definice magie, zkonstruovaná pomocí slov, které svědčí o neznalosti jejich magického účinku v širším slova smyslu.

Magická díla mohou býti posuzována s hlediska všeobecného a s hlediska esoterní magie samé. Esoterní pochopení magie bude ukázáno na dalších stranách, prozatím nutno postavit definici obecnou, která by vyjadřovala to, co se exoterně za magii pokládá. Avšak i tato definice musí býti usměrněna zákony výlučně esoterními.

Zákon analogie a syntézy, jehož každý hermetik užívá, vede na všech polích lidské práce k určitým poznatkům a objevům. S ohledem na to, že nelze jich současnou technikou verifikovati a že zůstávají proto moderní analytické mysli nedokazatelné, jest bezpodmínečně nutno, aby poučky magie se stanoviska exoterního byly posuzovány jako pouhé teorie a hypotézy vztahující se k přírodním Neznámu a jeho silám. Avšak již tato abstraktnost příčin a sil přírodních, zdánlivá ovšem jen pro naši dobu a její chápání, kterou však magik ve svém díle využívá na cestě za konkrétním účinkem, poskytuje logický důvod k tomu, aby magie byla definována rámcem co nejširším. S hlediska moderního, analytického badatele, jenž se zajímá o magii jmenovitě z příčin praktických, možno ji definovati:

„Magie jest využitím neznámých, dočasně nedefinovatelných a konkrétně nedokazatelných přírodních a kosmických sil k určitému, konkrétnímu, definovatelnému a cílevědomému záměru.“

§ 7. Podstata magie.

Chceme-li pochopiti podstatu magie a soustavu této nauky v celé její plnosti, musíme dáti výhost veškeré naivitě a nelogičnosti, kterou byl a jest tento obor oprádan. Pověry, animistické inkantace, lidové rituály a zvyky, s kterými jest magie neprávem ztotožňována, náležejí více do oblasti antropologie, sociologie a sociografie, byť by i po stránce magicko-esoterní obsahovaly leccos zajímavého a důležitého. Dále nutno se oprostiti od náboženského a citového zaujetí. Nepodceňujeme nijak mystické spekulace a vytržení, obracejí-li se na pláň metafysickou, ale nutno uvážiti, že magie větším dílem náleží řádu tohoto světa, jeho silám a jeho řádu a hodláme-li ji správně logicky zhodnotiti, jest nám náboženský a mystický cit překážkou. Konečně jest nutno při definování magie opřít se o zkušenost badatelů v tomto oboru odborně pracujících a nikoli o laické výklady nevědomců a fantastiku exaltovaných nadšenců.

Badatelé zabývající se magií pouze teoreticky a vycházející z pramenů nepůvodních chápají magii tak, jak se projevovala v historické skutečnosti. Názor moderních okultistů, kteří se nevěnovali syntetickému studiu magie a praktickým pokusům, kryje se většinou s názorem prvnějších. Magie ve své podstatě jest jim jakousi naukou, která se snaží uvésti v soustavu mantické

praktiky, démonologii různého druhu a praktiky čarodějnické. Mnohdy se značným aparátem kulturně-historickým studují pozůstatky magických představ, aniž by však vystihli jejich podstatu.

Magii dělí na praktiky divinační, rozlišující mantická znamení přirozená (nebeská znamení, sny, inkubace, extase, jasnovidnost) a umělá (hieroskopie, mystika písmen, magická zrcadla atd.) a na praktiky související s animickým názorem na svět, po případě kotvící na negativní stránce náboženských teologií a mravnosti. Do tohoto oboru řadí nauku o démonech, o domnělých projevech mimosvětských inteligencí, praktiky očarování a ony, které souvisejí s ochranou proti různým škodným látkám a zásahům, ať již pozemské či astrální povahy.

Tento názor zajisté bude vyhovovati těm, kteří si přejí popisu magických jevů co možná nejnaivnějšího, aby s povýšeným úsměvem moderního člověka magii i její projevy zamítli a označili jako pověru, nebo těm, jichž náboženské představy nemohou se obejít bez zásahu démonických personifikací a jejich vlivů a chtějí ujít životní všednosti více následkem vrozeného romantismu než skutečné duchovní potřeby.

Chceme-li dosáhnouti podstatné definice a celkového pochopení magie, musíme vycházeti ze syntetického názoru, jenž pramení z děl badatelů skutečně významných, jejichž vývody jsou podepřeny i badatelskou zkušeností a pokusnou praxí pracovníků moderních. Jedině touto metodou jest možno, aby se nám otázka magie, magického a problémů jejich objevila v celé své šíři a mohla tak podati nezkreslenou a jasnou odpověď.

Řekli jsme, že nutno rozlišiti podstatu magie samé na část exoterní, to jest na onu část magie, která pomocí dosud vědecky přesně nedefinovatelných sil dochází ke konkrétním, definovatelným účinkům a na část esoterní, která obsahuje vlastní syntézu dění. Esoterní část magie není veřejnosti dosti známa; je plodem osobitého růstu, náplní inteligence a mravních sil, tvoří intimní osobní kredo člověka, s kterým žádný opravdový charakter na veřejnost nevystupuje. Proto také většina tak zvané okultní literatury jest věnována oné magii exoterní, která na pochopení a inteligenci neklade zvláštních požadavků. Magie exoterní může se však státi velmi důležitým nástrojem pro magický esoterismus, je-li vedena metodou rozumu a logiky. Proto nelze ji v její vlastní podstatě podceňovati, i když by si nestranný zkoumatel na základě literatury, která se za magickou vydává, mohl o ní učiniti názor ne příliš lichotivý. Proto nebude nemístné uvědomiti si v krátkém přehledu moderní práce výsledky pokusné magie.

Podle moderních badatelů možno také definovati experimentální magii jako nauku o bezprostředním využití přírodních sil. Zatím co obecná věda využívá přírodních sil pomocí přístrojů a zákonů majících původ v poučkách fyziky a chemie, tvrdí moderní okultisté, že prapříčina všech těchto projevů záleží ve skrytých, latentních neb okultních silách přírody, takže působíce magicky na tyto příčiny všech věcí, můžeme tím i působiti na úroveň fyzickou. Tento názor kryje se s odvěkým učením klasické magie o zákonu analogie. Tuto teorii o příčinách, na které může člověk bezprostředně působiti, možno aplikovati do světa hmotného (alchymie, astrologie) i do světa biologického (magie), zatím co akademická věda definuje vzájemné

vztahy hmotných těles jako magnetismus, to jest přitažlivost a odpuzování těles jak na zemi, tak i ve vesmíru. Magie činí mezi tímto magnetismem či elektrinou moderní vědy rozdíl ještě jemnější a odstupňovává jednotlivé vlivy „magnetické“ hmoty nebo živočichů podle hmotného složení nebo podle směru pohybu do různých kategorií. Těchto kategorií bylo v klasické magii v základě sedm; byly pojmenovány podle planet a byly aplikovány na makrokosmos i mikrokosmos.

Podle zákona o analogii vyvolává magie účinky v úrovni fyzické působením na příčiny v úrovni okultní.

Podle staré tradice všechna náboženství mají svoje jádro a zapříčinění v magii. Tatáž tradice připisuje vznik magie Atlantidě, domnělé předhistorické pevnině, o které se zmiňuje Plato. V Egyptě, Chaldejích, Babylonii, Palestině a Indii byla magie vypracována souběžně s vývojem náboženství. Základní text obsahující veškerou magii v několika větách jest Smaragdová deska Hermova, dílo neobyčejné filosofické hloubky. Prameny magie nesoucí pečeť náboženských prvků lze nalézt v Genesi, v evangeliu sv. Jana, v Apokalypsi, v některých zpěvech Védických a jmenovitě ve středověké Kabbale. Vedle tohoto syntetického, nábožensko-filosofického směru magického, byla magie budována jako přírodní věda bez ohledu na náboženská dogmata. Prameny tohoto druhu magie jsou díla Demokrita, Platona, Plotina, Porfýria, Jamblicha, Raymunda Lulla, Agrippy z Nettesheimu, Paracelsa, Ekartshausena, Fabre d'Oliveta, Elifase Léviho, Stanislava de Guaity, Reichenbacha, Mesmera, Gérarda Encausse, dra Randolpha a dra Staudenmaiera. Mystickou magii vzali za podklad mohutných moderních hnutí Blavatská (teosofie), dr. Steiner (antroposofie) a dr. Hanish (mazdazdan).

Vlastní moderní magii, do které má být uvedena naše kniha, reprezentují badatelé sdružení nejvíce ve společnostech pracujících neveřejně metodami výlučně vědeckými.

Neveřejnost moderní magické práce souvisí v první řadě s oním faktem, že správně pochopená experimentální magie vede nutně k magii esoterní, k syntéze utvořené inteligencí badatele, jejíž plody uspokojují mysl natolik, že netouží po veřejné publikaci, která by se nevyhnula zbytečným polemikám. V dnešní době, kdy analytická metoda zvítězila a ovládá veškeré obory kulturní, bylo by bláhovým snem se domnívat, že kultura myšlení a cítění, jež vznikla na základě metody syntetické, vykáže jakoukoliv sociální působnost. Proto moderní pracovník v zájmu svého klidu a výsledku své práce halí se do nejpřísnějšího soukromí i když snad současná kultura jest tímto jeho postavením ochuzována o bohatý a životný proud.

Přesto však výklady magické filosofie bez jakéhokoliv zásahu odborných pracovníků jsou potvrzovány v nejnovější době i moderní vědou. Tak na příklad zákon analogie, udaný Smaragdovou deskou, jest potvrzován především lékařstvím v oboru sugesce a autosugesce. Jak zjistila moderní věda, působení na úrovni mentální může vyvolat účinky na úrovni fyzické, jež se projevují určitými fyzickými změnami a mohou dokonce způsobit i vyléčení vážnou chorobu. Magický zákon o analogii makrokosmu a mikrokosmu potvrdila i fyzika a chemie teorií o atomech, molekulách,

elektronech a ionech. Psychologie a sociologie dospívá k těmže výsledkům, které předpokládají existenci zákona o davové sugesci a tvoření silných proudů mentálních. Hermetické nauky o existenci prahmoty potvrzují se rovněž znenáhla novými výzkumy chemickými a i moderní filosofie blíží se leckdy teoriím magickým.

Naše dílo chce ukázati magii nikoliv jako pověru lidových žaltářů neb fantastického romantismu, nýbrž jako přírodní vědu svého druhu a syntetickou filosofii, jež dovede hypoteticky odůvodniti a cestou rozumovou vysvětliti nejen staré praktiky náboženské i „čarodějnické“, ale i podati teorie uspokojivě vysvětlující problémy, s kterými moderní člověk dosud zápasí.

Jak z tohoto krátkého přehledu vidno, tvoří se principy teoretického okultismu i praktické magie zákony analogie a syntézy. Tyto zákony zasahují do všech oborů hermetismu, doplňují je vzájemně a poutají k sobě do té míry, že lze jen velmi nesnadno definovati jejich hranici. Tak magie experimentální i esoterní zasahuje do jisté míry i do teoretického okultismu vlastního, neboť záměrně vyvolané účinky předpokládají i určitou teoretickou znalost příčin a magie není uměním vyvolávati účinky bez příčin, jak její odpůrci často tvrdívají, nýbrž uměním využití k požadovaným účinkům síly aneb příčiny dosud všeobecně neznámé.

Praktickou magii možno děliti podle činnosti na mužskou nebo ženskou, aktivní nebo pasivní.

ČINNOST

AKTIVNÍ	PASIVNÍ
1. Astromagie	1. Astrologie
2. Teurgie.	2. Mystika
<i>v působení na organické bytosti</i>	
3. Emise sil	3. Recepce sil.
<i>v působení na hmotu</i>	
4. Alchymie činná	4. Alchymie trpná.
<i>v divinaci</i>	
5. činná.	5. trpná.

Magie vysílání a přijímání sil v působení alchymickém tvoří pak zvláštní obor, tak zvanou hermetickou medicinu, která jako pomocných nauk užívá i oborů ostatních. Podle dvou základních pravidel léčitelských „*contraria contrariis*“ nebo „*similia similibus*“ dělí se opět na dvě třídy analogické hořejšímu dělení magie.

Astromagie jest aktivní působení evokovanými silami hvězdných emanací, kdežto astrologie použitá v magii využívá působících proudů vesmírových, tak zvaných hvězdných sil, k uskutečnění předem určených záměrů.

Teurgie jest úmyslným, chtěným a činným stykem se silami, které možno populárně nazvati intelligence vyššího řádu, kdežto mystika je pasivní, ženské přitahování těchto sil do vlastní bytosti.

Magická emise sil odpovídá eulidskému dekretismu; její obory jsou velmi četné. Patří sem tak zvaná *magie mentální, sexuální mužská, fascinace, hypnotismus, magnetismus, spiritismus* a jiné obory pokud mohou býti

kvalifikovány jako činné, aktivní projevy na rozdíl od magické recepce, kde se operátér ztotožňuje s objektem a přitahuje pasivně, žensky, žádané síly nebo vlivy. Příklady tohoto oboru jsou *magie sexuální ženská, vampyrismus, somnambulismus*.

Alchymie jest nauka o záměrné přeměně hmoty. Podle způsobu práce, lze ji dělit na dvě shora uvedené kategorie. Operátér nahrazuje přírodní laboratoře ve svých atanorech nebo užívá v určitých obdobích svého díla spontánních přírodních pochodů. K alchymii řadíme i *spagyrii* a *nauku o drogách* užívaných v magii a v hermetickém lékařství.

Divinace je předvídaní minulých, současných nebo budoucích, dosud neznámých dějů. Může se dít dvojím způsobem: *činně*, vniká-li operátér do sfér příčinných nebo *trpně*, nechá-li těmito sférami pouze na sebe působiti. Divinačních neboli mantických metod je nespočet. *Astrologie mantická, cheiromantie, rhabdomantie, jasnozření, jasnosluch* a jiné patří do této kategorie.

Jak již bylo řečeno, vede praktická magie k vlastní magii esoterní. Síly, jež intervenují v dílech praktických, nutno studiu podrobiti jako jsoucnosti a zde již se badatel ocitá v oblasti magie esoterní, kterou bychom mohli nazvat teoretickou, kdyby nevytvářela velikých praktických děl, ne již na pláni fyzické přírody, nýbrž v oblasti ducha a osudových sil ženoucích vpřed lidský život. Zde, na sféře duševní rovnováhy člověka, jest podle našeho názoru největší přínos magie. Ustoupí-li časem díla magie praktické výzkumům akademické vědy, zůstane provždy tato esoterní magie oblastí svého druhu, oblastí v civilisačním úsilí nejdůležitější, neboť vytváří svobodného člověka a umožňuje dokonalé prožití a pochopení všech krás a veškeré nádhery života. Tato esoterní magie má tři základní aspekty: *mravní, terapeutický a filosofický*. Jest skutečnou realizací kultury, jinak řečeno jest využitím zákonů dění k záměrné akci ve sféře bytí. Tuto magii možno definovati bez obavy, že by tato definice nevystihovala její podstatu, následovně:

Magie jest pochopením a využitím rovnováhy bytí.

§ 8. Účel a cíle magie.

Každá nauka, která zůstává pouze teoretickou a neprojeví se činem, jest zbytečnou a neužitečnou; zaměstnává ducha, jenž má obsáhnouti plnost života v celé jeho vznešenosti, pouze jedním směrem. Tato věta platí zvýšenou měrou v magii, neboť magie dotýká se lidského života, jeho bytnosti i projevů více, než jiný obor lidské kultury. Účel a praktická hodnota magie vyplývá již ze všeho, co bylo pověděno.

Nejlépe snad vyslovil užitečnost magie Cicero ve slovech, že *zasvěcení* (magické) *učí nás nejenom, jak býti v tomto životě šťastni, ale plní nás i nejlepšími nadějemi k smrti*. Mnohým bude se snad zdáti tato věta příliš populární a nevědecká, avšak jen zběžný pohled na dějiny lidstva i současnost nás poučí, že veškerá civilisace velmi málo dbala o vytvoření harmonického jedince, jehož rozum, cit i vůle by se nacházely v souladu. Ve spěchu moderního života nacházíme jen tváře zbržděné sobectvím a

vášněmi, jichž díla obsahují již ve svém zrodu smrt a zkázu; štěstí, dokonalé vyžití života jest všemi hledáno, ale málokterým nalezeno a přece běží o hodnotu nejvyšší, o největší dobro, které může skutečnost bytí dáti jedinci, jenž je schopen si uvědomiti sebe i řád, který ho obklopuje. „Kdo by nepokládal za užitečné a potřebné to, co jest ku prospěchu lidstva, co odvrací zlo, léčí nemoce, zahání přízraky, zachovává život, čest a ryzost štěstěny, aniž by se dopouštělo urážky Boha a náboženství“, tak ptá se starý Agrippa lidí své doby a tuto jeho otázku možno adresovati i dnešnímu lidstvu. Bohužel, tak jako století šestnácté, tak i naše hledá všude jinde, než aby si přiznalo jednoduchou odpověď, kterou dává magie svým žákům. A děsil-li se člověk středověku strašlivých kvadratur Saturna s Martem, démonického vlivu Tartaru a temných oblak, byl to stejný útěk před skutečností vítězné síly lidského ducha, jakým i dnešní člověk prchá před zodpovědností mravní i myšlenkovou, hale se za neosobní síly přírodní a společenské vyjadřované slovy „společenské zákony, třídní boj, smysl dějin, krise“, jež jsou stejnou pověrou jako pověra středověku, avšak sociálním dosahem daleko nebezpečnější.

Pověřivým bude síla svobodného ducha nesmyslem; budou se dále děsiti života a osudu, budou dále naříkati pode jhem domnělých nutností, jímž se bude hermetický filosof pouze usmívat. Neboť harmonie, klid a šťastný úsměv jsou nejvyššími dary magie.

Baron Potet vypočítává i jiné schopnosti a možnosti toho, kdo míří k syntézám života, myšlenky, slova a činu.

„Dary získané: předvídaní událostí, dokonalá znalost lidí, nemožnost, aby před ním bylo ukryto jakékoliv tajemství, vnitřní život, prostý všeho, co ve zmatek a nepokoj uvádí smrtelníky i v nejpnějších požítku jejich nejčistších rozkoší, odpoutanost ode všech statků tělesných, pohrdání smrtí, vzpomínky na věky minulé, znalost života budoucího.

Dary udělené: moc působiti na všechny tvory, uvedení potřeb hmotných na tak přísnou nutnost, že se jí obyčejný člověk leká, moc pronikati prostorem, dar lámání železo, jako by nebylo soudržnosti, působení na živly, dar léčení nejkřutější nemoce a konečně - magik, jsa účasten moci boží, stává se jeho živým obrazem.“

Totéž slibuje i vysoká kabbala svému žákovi, daleko výstižněji pro toho, kdo zná klíč k jejímu esoterismu:

„Hle takové jsou výsady a práva toho, jenž drží v pravici Klíče Šalamounovy a v levici kvetoucí ratolest mandloně:

- ✚ Vidí Boha tváří v tvář a neumíraje rozmlouvá se sedmi genii velícími vojsku nebes.
- ⚔ Nezná zármutku, ani bázně.
- ⚔ Zlým mocnostem vládne a peklo mu slouží.
- ⚔ Jest pánem života a zdraví svého i jiných.
- ⚔ Neštěstí ho nemůže překvapiti, nehody skličiti a nepřátelé přemoci.
- ⚔ Zná kvadraturu a zákony věčného pohybu.
- ⚔ Zná tajemství zmrtvýchvstání a drží klíč nesmrtelnosti.
- ⚔ Nalezl Kámen mudrců.

- מָ מָ Má universální lék.
- יָ Věčný pohyb a kvadratura jsou mu jasny.
- דָ Dovede proměnit ve zlato nejen všechny kovy, ale i zemi a její nečisté součástky.
- לָ Krotí i nejdivočejší zvířata a zná slova, jež usmrcují hady.
- בָ Zná umění býti moudrým.
- נָ Bez přípravy a studia dovede moudře mluvit o všech záhadách a zná tajemství, jak slovy uchvátit srdce.
- םָ Na první pohled pozná hlubiny duše.
- עָ Ovládá přírodu, kdykoliv mu libo.
- פָ Předvídá vše budoucí.
- צָ Dovede každému poskytnouti nejúčinnější útěchu a radu.
- קָ Překonává protivenství bez boje.
- רָ Krotí lásku a nenávisť.
- שָ Zná tajemství bohatství a tajemství býti jeho pánem. Dovede se těšit i z chudoby a neupadne nikdy do bídy, aniž se stane podlým.
- תָ K těmto třem sedmicím magových schopností připojuje se ještě schopnost vládnouti živlům, utišovati bouři, uzdravovati choré vkládáním rukou a moc křísiti mrtvé.

Svoje díla buduje magie na zákonu syntézy, jímž dovede se orientovat v životě s veškerým jeho bohatstvím citů, osudů a dění. Horoucně vyznává, že všechny jevy světa jsou a mohou býti podřízeny inteligenci, která vykonává moc nad hmotou a osudovými silami. Ve svých praktických projevech opírá se o tak zvané skryté síly, jež jsou však skrytými pouze proto, poněvadž je člověk nedovede zařadit harmonicky do koncertu své materiální kultury a civilizace.

Magie nečiní zázraků, učí jen magické síle, která kotví v harmonické osobnosti; učí, že zevní je obdoba skrytého a že zevní pramení ve skrytém. Magická síla není než vírou ve všemohoucnost lidské inteligence a dobra, zatím co všechna civilizace vědecká prakticky ukazuje člověku nezměnitelné síly a jejich osudovost a tím ho znemravňuje, takže celý jeho život je zápasem s chimérami o uspokojení žaludku a sexu.

Počítá-li magie se silami skrytými, nečiní nic jiného, než že rozšiřuje kauzalitu, kterou uznává věda i filosofie.

Proti všem hmotařským tendencím opakuje stále a důrazně: *Jediná skutečnost je duch. Duch jest to, jenž tvoří vše a svět jest takový, jakým ho duch chce viděti.* Proti uznaným skutečnostem, objektivní a subjektivní, tvoří magie skutečnost smíšenou, skutečnost magickou.

Magie je pochopením rovnováhy bytí. Těto rovnováhy člověk může využít silou své inteligence.

Co lze dokázati magií?

Teoreticky lze dokázati vše. Přísliby vysoké kabbaly nelhou. Avšak k vykonávání všech magických děl nestačí lidský věk. Proto v magické

praksi musí nastoupiti zákon výběru. A tu opravdový magik dává přednost duchu před hmotou.

Člověk jest složen z těla a duše. Ve svém životě může podle svého výběru vyvíjeti síly svého ducha i síly svého těla. A tak existuje i magie, jež pracuje v první řadě na hmotě, zatím co druhá si obírá ke své práci vývoj lidského ducha a jeho myšlenky.

Ideálem magie, pracující na hmotě jest dokonalý, vítězný člověk ve smyslu světa, ideálem vyšší magie, pracující na duchu, je dokonalé chápání pravdy, krásy a dobra. Těmto vznešeným cílům podřizuje vše ostatní, práci o hmotné výhody pokládá za nedůstojnou inteligentního člověka; uznává důležitost chudoby i smrti a nevzpouzí se jim, hmotnému světu a životu ve společnosti davu poskytuje jen to, co jest bezvýhradně nutno.

Cílem magie na poli sociálním jest podle Bourgeata nové posvěcení mravnosti, kotvicí na pravdivém výkladu světa a Boha, záhad co jsme a čím budeme, zrušení militarismu bratrskou dohodou mezi národy, ustavení jediného náboženství, které spojí lidstvo v jednotu.

Jest tedy magie primární a sekundární.

Obě tyto magie jsou předmětem této knihy. Budeme studovati všechny projevy magie tak jak prošly mozkem lidstva. Popíšeme hloupost čarodějů, nepohrdneme ani recepty osvětlujícími i ve své zdánlivé naivitě psychu doby, ve které vznikly a přivádějícími k dokonalejšímu poznání přírody a určitého způsobu práce na hmotě, budeme provázeti vznešené touhy kabbalistů, budeme se snažiti pochopiti poslání Růže a Kříže a božské cesty magů, které hvězda východní vede ke kolébce, ve které spočívá dosud v podobě dítěte budoucí nádhera lidského ducha.

Vysvětlíme, čím byla magie věkům minulým a čím může býti dnes modernímu člověku, vedeni naprostou objektivitou, pokud možno mluviti o objektivitě u toho, který má k nějaké věci kladný poměr.

Autorovi této knihy jest magie soustavou, která využívá a zužitkovává způsobem zcela jednoduchým nezměrný obzor viditelných i neviditelných sil, jest mu snůškou zkušeností a praktik celých věků a činností, které vedou daleko za práh našeho analytického chápání a zasluhují si proto, aby byly studovány. Magie není mu pouhou řadou naivních receptů, jak by se na první pohled zdálo. Recepty samy o sobě skrývají v tomto případě daleko více, než co v nich může nalézt povrchní badatel. Magie jest mu naukou, před kterou se skláněli velicí duchové, jasní a kultivovaní badatelé, svědomití experimentátoři a vážní spisovatelé. Antická věda, vysoká magie, kabbala a hermetismus tvoří v základě jeden celek.

Jest to vznešená snaha po pochopení viditelného i neviditelného, která hárala v srdcích mudrců minulých dob, kteří bez pochyby neznali vše, co známe my, ale kteří na druhé straně znali hodně věcí a zákonů, o kterých se nám dosud ani nesnilo.

Jen v mozcích bláznů evokuje magie bizarní a banální historiky čarodějů. Moudrého uvádí do vzrušující kapitoly intelektuálního dobrodružství lidstva, vysvětluje, pokud slova a písmo k tomu stačí, odvěké touhy lidského srdce a duše, jest napínavým výkladem vesmíru, života a kosmu, jest filosofií, která nezná překážek a omezení.